

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 23 listopada 2022 r.

Poz. 8310

UCHWAŁA NR XLVI/390/2022 RADY GMINY KAŻMIERZ

z dnia 7 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kaźmierz na lata 2022-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz.U. z 2022r. poz. 840 z późn. zm.) Rada Gminy w Kaźmierzu uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kaźmierz na lata 2022 - 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kaźmierz

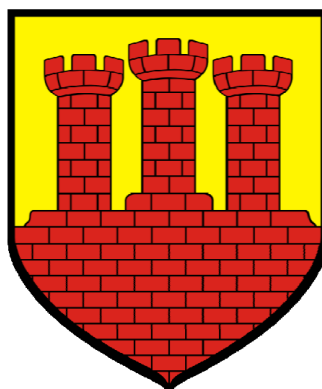
§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Kaźmierz
(-) Arleta Wojciechowska

Załącznik do uchwały Nr XLVI/390/2022
Rady Gminy Kaźmierz
z dnia 7 listopada 2022 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY KAŹMIERZ
NA LATA 2022-2025**

KAŹMIERZ

2022

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
1.1. Rys geograficzno-historyczny Gminy Kaźmierz	5
1.2. Postanowienia ogólne	7
1.3. Cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	8
1.4. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	9
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego	14
2.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie kraju	14
2.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022	14
2.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	15
2.2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	15
2.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	16
2.2.3. Program opieki nad zabytkami województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020	17
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy:	21
3.1. Obiekty zabytkowe, nieruchome wpisane do rejestru zabytków	21
3.2. Obiekty z terenu gminy Kaźmierz znajdujące się w ewidencji zabytków	24
3.3. Wykaz najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy	37
3.4. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków	38
3.4.1. Historyczne założenie urbanistyczne	39
3.4.2. Spis zabytkowych parków na terenie gminy	39
3.4.3. Spis zabytkowych cmentarzy na terenie gminy	40
3.5. Zabytki archeologiczne	41
3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy	41
3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej z terenu gminy	42
3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych na terenie gminy zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków łącznie z funkcją	42

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego	45
4.1. Stan zachowania i zagrożenia dla zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy	45
4.2. Uwarunkowania wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kaźmierz	49
4.3. Uwarunkowania wynikające ze Strategii rozwoju Gminy Kaźmierz na lata 2021-2030	54
4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	59
4.5. Uwarunkowania wynikające z uchwały Rady Gminy Kaźmierz Nr XXI/197/2008 z dnia 15 września 2008 roku	65
5. Cele Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla gminy Kaźmierz	65
5.1. Wynikające z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	65
5.2. Wynikające z dokumentów strategicznych gminy Kaźmierz	66
6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami	69
6.1. Podstawowe kierunki działań	71
6.1.1. Gminna ewidencja zabytków	72
6.1.2. Gminna ewidencja stanowisk archeologicznych	72
6.1.3. Inwentaryzacja zabytków tzw. „małej architektury”	72
6.1.4. Opieka nad zabytkowymi cmentarzami ewangelickimi	72
6.1.5. Rewitalizacja obiektów zabytkowych	72
6.1.6. Ścieżki i szlaki turystyczno- edukacyjne	72
6.1.7. Edukacja i promocja zabytków miasta i gminy Kaźmierz	73
6.1.8. Kontakty z właścicielami obiektów zabytkowych	73
6.1.9. Nadzór nad inwestycjami ziemnymi realizowanymi przez gminę, stanowiącymi zagrożenie dla zabytków archeologicznych	74
6.1.10. Aktualizacja planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych	74
6.2. Terminarz realizacji oraz środki finansowania	74

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami	79
8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami	81
9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami	81

1. WSTĘP

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem o charakterze uzupełniającym dla innych aktów związanych z planowaniem i rozwojem gminy. Przedmiotem omawianego programu jest teren gminy Kaźmierz w powiecie szamotulskim, w województwie wielkopolskim.

Głównym celem programu jest sformułowanie zadań, jakie winny być realizowane w zakresie ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego gminy. Zadania te odnoszą się do obszaru całej gminy jako regionu administracyjnego, wraz ze wszystkimi obiektami zabytkowymi, stanowiskami archeologicznymi i całością problematyki z nimi związanej. Program ten ma określić pewien stan idealny w zakresie opieki nad zabytkami – wskazywać konieczne do wykonania zadania i sugerować sposoby ich realizacji. Jego ideą jest również dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Kaźmierz. Istotnym jest, aby poprawa ta dokonywała się przy współudziale społeczności lokalnej, w różnych formach jej aktywności. Obowiązkiem władz publicznych jest z kolei pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających na celu jej sprawne działanie.

Zgodnie z definicją określoną w *ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* program jest dokumentem wymagającym cyklicznej aktualizacji. Jego przyszłe modyfikacje winny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

1.1. Rys geograficzno – historyczny Gminy Kaźmierz.

Gmina Kaźmierz położona jest w zachodniej części Wielkopolski, w powiecie szamotulskim. Zajmuje ona obszar o powierzchni 128,2 km² leżący na Nizinie Wielkopolskiej w regionie Wysoczyzny Poznańskiej. Obszar jej stanowi 11,45 % obszaru powiatu szamotulskiego i 0,42 % obszaru województwa wielkopolskiego. Siedziba władz gminy znajduje się w Kaźmierzu – miejscowości położonej centralnie wobec omawianego obszaru zamieszkiwanej przez ponad 3000 mieszkańców. Miejscowość ta oddalona jest o około 30 km na zachód od Poznania, 15 km na południe od Szamotuł oraz 8 km na północny-zachód od Tarnowa Podgórnego. Zgodnie z podziałem administracyjnym po 1 stycznia 1999 roku omawiana gmina leży w południowo-zachodniej części powiatu szamotulskiego i wchodzi w skład województwa wielkopolskiego. Siedziba władz znajduje się w Kaźmierzu. Gmina ta

przez wiele lat była typową gminą wiejską o charakterze rolniczym. Procesy suburbanizacyjne ostatnich lat spowodowały, iż obecnie dominującą funkcją gminy jest funkcja mieszkalna oraz usługowa. Dzięki dobremu uzbrojeniu w infrastrukturę na terenie gminy działa wiele średnich i małych firm parających się handlem, transportem, budownictwem oraz najróżnorodniejszymi usługami.

Sieć osadniczą na terenie gminy tworzy 29 miejscowości. W skład Gminy wchodzi 18 jednostek pomocniczych, są to następujące sołectwa: Bytyń, Chlewiska, Dolne Pole, Gaj Wielki, Gorszewice, Kaźmierz, Kiączyn, Komorowo, Kopanina, Młodasko, Nowa Wieś, Piersko, Radzyny, Sierpówko, Sokolniki Małe, Sokolniki Wielkie, Wierzchaczewo oraz Witkowice

Gmina Kaźmierz sąsiaduje: od południa z gminą Tarnowo Podgórne, od wschodu z gminą Rokietnica, od północy z gminą Szamotuły i od zachodu z gminą Duszniki.

Przeprowadzone badania archeologiczne wykazały trwającą około 10 tysięcy lat aktywność osadniczą w dolinie rzeki Samy i w okolicach Jeziora Bytyńskiego. Świadczą o tym liczne i cenne znaleziska, na czele z parą miedzianych wołków w jarzmie sprzed 4 tys. lat. W historiografii polskiej z Kaźmierzem łączono również historię Pięciu Braci Męczenników (wydarzenia z XI wieku). Istotną rolę w różnych okresach odgrywała Wyspa Komorowska, która w początkach epoki żelaza oraz w średniowieczu pełniła funkcję centrum osadniczego.

Pierwsza historyczna wzmianka o miejscowości Kaźmierz pochodzi z 1298 r., kiedy to biskup poznański Andrzej zaliczył kościół w Kaźmierzu do archidiaconatu poznańskiego większego. Jako miasto Kaźmierz pojawia się po raz pierwszy w roku 1384. Jednak prowadzone badania wskazują na wcześniejszą o około 200 lat metrykę miasta.

W 1530 r. Zygmunt Stary zezwolił na urządzenie w Kaźmierzu, jarmarku w dniu św. Reginy (7 września) oraz targów cotygodniowych we wtorki. Miasto prywatne Kaźmierz było własnością Świdwów Szamotulskich, w XVII w. Niegolewskich, w XVIII w. Moszczeńskich. Prawa miejskie Kaźmierz stracił na początku XIX wieku. Z układu dawnego miasta zachował się podłużny rynek z kościołem po jego północno - zachodniej stronie. W 1888 r. Kaźmierz uzyskał połączenie kolejowe z Poznaniem i Międzychodem. Do 1900 r. istniał tutaj szpital (czyli przytułek dla starców). W 1909 r. w jego miejscu zbudowano Dom Katolicki.

W 1841 roku Kaźmierz liczył 227 mieszkańców a Nowa Wieś - 137 (L. Plater, Opisanie geograficzno - historyczno - statystyczne Województwa Poznańskiego - Paryż, 1841). Plater podaje również, że w 1846 roku w Kaźmierzu mieszkało 230 osób w 22 domach, a w Nowej Wsi - 155 osób w 12 domach.

Reforma rolna narzucona przez rząd pruski spowodowała intensywny rozwój folwarku w Nowej Wsi, pozostawiając na uboczu stary Kaźmierz. Mimo to miejscowość się rozrastała i w 1898 roku liczyła 642 osoby, które zamieszkiwały w 73 domach. W 1898 roku w Kaźmierzu zamieszkiwało 72 Ewangelików, 7 Żydów oraz 563 katolików. Szczególnie znaczenie do rozwoju miejscowości miała budowa linii kolejowej w 1888. Pod koniec XIX wieku wybrukowano większość ulic w Kaźmierzu, a na początku XX wieku wzniesiono budynek szkoły.

Początek XX wieku, a w szczególności okres międzywojenny przyniósł dalszy rozwój tej urokliwej miejscowości. W tym czasie wzniesiono szereg okazałych domów mieszkalnych. Ufundowano kilkukondygnacyjny młyn parowy, powstaje mleczarnia oraz gruntownie wyremontowano kościół. Krótko przed pierwszą wojną światową do Kaźmierza dotarła łączność telefoniczna. W okresie międzywojennym prężność ośrodka zmanifestowała się utworzeniem nowoczesnej mleczarni i drugiego elektrycznego młyna. Dokonano również szeregu inwestycji w obrębie folwarku w Nowej Wsi. Na obrzeżach starego Kaźmierza zbudowano szereg domów jednorodzinnych o willowym charakterze.

W czasie drugiej wojny światowej Kaźmierz nie uległ zniszczeniom. Prowincjonalizm, okazał się zbawienny. Dzięki temu miejscowość nie odczuła działań wojennych ani późniejszych zmian politycznych i gospodarczych.

Powojenne załązki przemysłu koncentrowały się wokół rolnictwa. Nastąpiło znaczne przyhamowanie prywatnej przedsiębiorczości, a na to miejsce wprowadzono różne formy własności spółdzielczej. Rozbudowa Kaźmierza związana była w dużej mierze z rozwojem Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” i Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej. Dużo głębsze zmiany następowały w obrębie gospodarstwa rolnego w Nowej Wsi i jego bliskim sąsiedztwie.

1.2. Postanowienia ogólne

1.2.1. Ilekroć w niniejszym programie mowa jest o:

- a) Ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2021 r. poz.710).
- b) Gminie – rozumie się przez to Gminę Kaźmierz.
- c) Programie- rozumie się przez to Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Kaźmierz na lata 2022- 2025.
- d) Planie – rozumie się przez to Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku z dnia 27 stycznia 2020 r.,

- e) Strategii – rozumie się przez to Strategię Rozwoju Województwa Wielkopolskiego- Wielkopolska +2020 z dnia 25 marca 2019 r.
- f) Konserwatorze – rozumie się przez to właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

1.3. Cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Nadrzędnym celem opracowania Programu jest zahamowanie degradacji i poprawa stanu zasobów dziedzictwa kulturowego gminy.

Szczegółowo cele zostały określone w **art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:**

- a. *uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;*
- b. *zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;*
- c. *wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;*
- d. *podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;*
- e. *określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków;*
- f. *podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.*

Ponadto celami są:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych;
- inicjowanie i wspieranie działań edukacyjnych, informacyjnych, turystycznych i innych, których celem jest propagowanie znajomości zabytków wśród

mieszkańców gminy oraz zaszczepianie w ich świadomości zasadności i potrzeby opieki nad zabytkami;

- zachowanie oryginalności, odmienności miasta pozwalające na identyfikację kulturową w zglobalizowanym świecie;
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

1.4. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

1.4.1. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483)

Zgodnie z art. 5: *Rzeczpospolita Polska strzeże (...) dziedzictwa narodowego.* Rozumiejąc zabytki, jako dobro narodowe, wspólne, art. 82 konstytucji mówi: *obowiązkiem obywatela (...) jest troska o dobro wspólne.*

1.4.2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446),

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 9 ustawy, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. sprawy kultury (w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury) oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

1.4.3. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

(t.j. Dz.U. z 2022 poz. 840 ze zm.)

Zgodnie z art. 4 i 5 ustawa definiuje pojęcia ochrony zabytków i opieki nad zabytkiem:

a) *ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:*

1/ zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;

2/ zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;

3/ udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;

4/ przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;

5/ kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;

6/ uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska (art. 4);

b) *opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:*

1/ naukowego badania i dokumentowania zabytku;

2/ prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;

3/ zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;

4/ korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

5/popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury (art.5).

Ustawa, w zakresie ochrony zabytków z późniejszymi zmianami, nakłada na gminę następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) prawo utworzenia przez Radę Gminy (po uprzednim zasięgnięciu opinii Konserwatora) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji (art. 16 ust. 1);
- b) obowiązek uwzględniania w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków nieruchomych i ich otoczenia oraz ustaleń programu;
Studium i plany miejscowe wymagają odpowiednio zaopiniowania lub uzgodnienia przez Konserwatora (art. 18, art. 19 i art. 20).
- c) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy;
- d) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i zawiadamianie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 32 ust.1 pkt. 3 i ust.2);
- e) przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym

- i zawiadamianie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i ust. 2);
- f) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada Gmina (art. 71 ust. 1 i 2);
- g) w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81 ust.1).
- Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków(art. 81 ust.2);
- h) sporządzanie przez Wójta/ Burmistrza gminy i przyjmowanie przez Radę Gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1, ust. 2, ust. 3 i ust.4). Co dwa lata Wójt Gminy sporządza i przedstawia Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji programu (art. 87 ust. 5).

Ustawa z ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 840) wprowadza również administracyjne kary pieniężne. Aktualne zasady ich nakładania zawarte są w Rozdziale. 10a, art. 107. Wspomnieć można niektóre z nich:

- właściciel zabytkowego obiektu wpisanego do rejestru zabytków, który bez pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ) lub niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu WKZ/PKZ podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt.1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł;
- administracyjnej karze pieniężnej podlega również podjęcie badań archeologicznych bez pozwolenia konserwatora zabytków lub niezgodnie z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu;
- administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 500 do 50 000 zł podlega ten kto wbrew obowiązkowi nie wykonuje zaleceń pokontrolnych o których mowa jest w art. 40 ust.1.

1.4.4. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

(Dz. U. 1997 Nr 115 poz. 741 z późniejszymi zmianami, tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1990, z 2021 r. poz. 11, 234, 815).

Ustawa określa zasady dotyczące sprzedaży, zamiany itp. obiektów będących własnością jednostek samorządu terytorialnego:

a) Sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 13, ust. 4).

b) Sprzedaż, zamiana, darowizna lub dzierżawa nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, będących cmentarzami ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 13, ust.5).

1.4.5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774, 1688).

Tzw. „ustawa krajobrazowa” weszła w życie z dniem 11 września 2015 roku. Najważniejszym celem ustawy krajobrazowej jest wprowadzenie narzędzi umożliwiających skuteczniejszą niż dotychczas ochronę krajobrazu. Jednym z celów tej ustawy było wywiązanie się ze zobowiązań Europejskiej Konwencji Krajobrazowej ratyfikowanej przez Polskę w 2004 roku, poprzez uporządkowanie reklam w przestrzeni publicznej. Zmiany polegały na wprowadzeniu nowych przepisów w już obowiązujących aktach prawnych, m.in.:

- w ustawie o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r.

(Dz. U. z 2015 r. poz. 460);

- w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych z dnia 12 stycznia 1991 r.

(Dz. U. z 2014 r. poz. 849 oraz z 2015 r. poz. 528 i 699);

- w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane

- (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska
- (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.);
- ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.
- (Dz. U. z 2015 r. poz. 199 i 443);
- ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
- (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 oraz z 2015 r. poz. 397, z późn. zm.);
- ustawie o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.
- (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.).

Ustawa krajobrazowa definiuje podstawowe pojęcie reklamy, szyldu, krajobrazu, czy krajobrazu priorytetowego. Ten ostatni termin odnosi się do krajobrazu szczególnie cennego dla społeczeństwa, który wymaga określenia szczegółowych zasad i warunków jego kształtowania.

Daleko idące kompetencje w przedmiocie ochrony krajobrazu uzyska przede wszystkim rada gminy, której ustawodawca przyznał możliwość uchwalenia lokalnego kodeksu reklamowego. Pozwala on gminom na określenie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, a także wprowadzenia opłat za umieszczenie tablic i urządzeń reklamowych. Władze samorządowe będą mogły określać zasady, warunki, gabaryty, a nawet rodzaje materiałów budowlanych przeznaczonych do budowy reklam na terenie gminy. W ten sposób samorzady otrzymały długo wyczekiwane narzędzie do walki z nieopanowanym chaosem reklamowym.

Przyjęcie uchwały krajobrazowej przez samorzady nie jest obligatoryjne. Zgodnie z **art. 37a ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym**, rada gminy może uchwalić taki akt. Jeżeli jednak już się na to zdecyduje, musi obowiązkowo zawrzeć w nim określone w ustawie elementy, takie jak:

- zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych oraz urządzeń reklamowych i ogrodzeń;

- gabaryty urządzeń wyżej wymienionych;

- rodzaje i standardy jakościowe materiałów budowlanych, z których urządzenia te mogą być wykonane;
- okres dostosowania.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie kraju:

2.1.1 Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022 (dalej Program 2019-2022) został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 82 z dnia 13 sierpnia 2019 roku (Dziennik Urzędowy RP., poz. 808 z dnia 11.09.2019 roku).

Program ma na celu realizację ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 roku (Dz.U. z 2018 roku, poz. 2067 z późniejszymi zmianami) i jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w tym zakresie oraz środki służące realizacji zamierzonych celów.

W Programie 2019-2022 dokonano ewaluacji poprzednio obowiązującego Programu na lata 2014-2017, którego głównym celem było: *Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków*. Biorąc pod uwagę wnioski z realizacji i ewaluacji poprzedniego Programu oraz zmiany ustawowe został sformułowany główny cel Programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022:

Stworzenie warunków do zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami

Dla jego realizacji założono trzy cele szczegółowe:

- *optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego (Cel 1),*
- *wspieranie działań w zakresie opieki nad zabytkami (Cel 2),*
- *budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego (Cel 3).*

Dla poszczególnych celów szczegółowych ustalono podstawowe kierunki działań:

- Cel 1:* - *wzmacnianie systemu ochrony na poziomie lokalnym,*
- *wzmacnianie systemu ochrony na poziomie centralnym,*

*Cel 2: - merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami,
- podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego*

*Cel 3: - upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości,
tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.*

Cele te będą realizowane w ramach szczegółowych zadań, a dla ich wykonania opracowano szczegółowy harmonogram oraz plan finansowy. Określono również zasady i strukturę zarządzania Programem 2019-2022 oraz jego monitoring i ewaluację realizacji.

2.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu:

2.2.1 Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego.

Strategia rozwoju województwa Wielkopolskiego do 2030 roku jest dokumentem o charakterze planistycznym opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 27 stycznia 2020 r.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia tam zawarte stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co jej ustalenia mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego.

Wśród kilku najważniejszych wyzwań, jakie służą rozwojowi Wielkopolski i wynikających z nich celów wymieniono:

- Przeciwdziałanie dezintegracji społecznej i utracie regionalnej tożsamości, rozwijanie kapitału społecznego i kulturowego (Wyzwanie 4). Stwierdzono m.in., że kultura jest jednym z obszarów wpływających na budowanie kapitału społecznego. Zabytki nieruchome, muzea, teatry, instytucje muzyczne stanowią około 1/10 tego typu obiektów, a wiele obiektów zostało uznanych za najciekawsze obiekty krajoznawcze w kraju. Mimo występowania licznych instytucji kulturowych w regionie, pod względem odwiedzających województwo zajmuje niskie pozycje w skali całego kraju.

- Poprawa warunków życia z poszanowaniem środowiska przyrodniczego (Wyzwanie 5). Stwierdzono m.in., że bogate dziedzictwo kulturowe w połączeniu z obszarami zalesionymi i cennymi przyrodniczo, tworzą podstawy do rozwoju turystyki i rekreacji w regionie. Za walor regionu o randze krajowej i międzynarodowej uznano m.in. Wielką Pętlę Wielkopolską.

Za jedną z mocnych stron województwa wielkopolskiego uznano m.in.:

- *dużą różnorodność i wartość dziedzictwa kulturowego*
- *silną tożsamość regionalną opartą na wizerunku, pracowitości i porządku, samoorganizacji i samorządności Wielkopolan.*

W dokumencie zaprezentowano wizję województwa w perspektywie najbliższej dekady:

Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami, wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki do życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.

Za podstawowy cel samorządu lokalnego w Strategii rozwoju uznano:

Samorząd województwa wielkopolskiego umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu, dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.

2.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Dnia 25 marca 2019 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr V/70/2019 przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego – Wielkopolska 2020+.

W syntezie uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego województwa za najważniejsze cechy środowiska kulturowego Wielkopolski uznano:

- *dużą różnorodność dziedzictwa kulturowego,*
- *wysoką wartość kulturową obiektów zabytkowych,*
- *bogactwo obszarów i obiektów zabytkowych,*
- *liczne zabytki archeologiczne,*
- *obszary kulturowo cenne,*
- *niewielki stopień rozpoznania dóbr kultury współczesnej,*
- *gęsta sieć szlaków kulturowych.*

Wśród największych zagrożeń dla środowiska kulturowego wymieniono m.in.

- lokowanie w sąsiedztwie zabytków obiektów niedostosowanych do skali otoczenia, często stwarzających kolizję widokową w obszarach stanowiących przedpola ekspozycji dla obiektów cennych kulturowo oraz wynikające z nieodpowiedniej dbałości o estetykę nowych obiektów, niedostosowaną do wartości przestrzeni, w której są realizowane,

- konflikty wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej rolnej i wydobywczej oraz wynikające z przeprowadzonych inwestycji budowlanych, m.in. budowy nowych szlaków komunikacyjnych, linii energetycznych, zbiorników wodnych czy budownictwa w ujęciu ogólnym, wymagających prac ziemnych zagrażających przede wszystkim zabytkom archeologicznym...

W planie wyznaczono główne cele polityki przestrzennej, zasady ich realizacji oraz przyjęto kierunki działań. Za jeden z głównych celów uznano:

Ochronę potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji.

Dla realizacji tego celu polityki przestrzennej, regionalnej i narodowej określono podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- wzmocnianie tożsamości narodowej i regionalnej
- rozwój zróżnicowanych form turystyki

Dla realizacji wskazanych kierunków zagospodarowania przestrzennego określono szerokie spektrum działań w zakresie:

- kształtowania głównego obszaru kulturowego,
- zachowania zasobów dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego,
- poprawy jakości przestrzeni kulturowej i krajobrazu,
- rozwoju instytucjonalnej działalności kulturalnej,
- zwiększenia atrakcyjności obszarów wizerunkowych dla zróżnicowanych form turystyki,
- rozwoju turystyki kulturowej, kwalifikowanej, wypoczynkowej i biznesowej.

2.2.3 Programem opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024.

Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024 został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XXXVII/714/21 z dnia 20 grudnia 2021 roku (Dz. U. Woj. Wlkp. poz. 710 ze zm.)

Głównym zamierzeniem „Programu opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024” jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach Samorządu Województwa Wielkopolskiego, służących polepszeniu stanu zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu Wielkopolski...

...Program opieki nad zabytkami województwa wielkopolskiego na lata 2021-2024” stanowi kontynuację "Programu opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020". Realizacja wcześniejszych programów wykazuje, iż dzięki dotacjom z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz wysiłkowi właścicieli coraz więcej obiektów zabytkowych zostaje poddanych pracom remontowym i konserwatorskim, stając się wyróżnikami przestrzennymi w lokalnym krajobrazie.

Przyjęty program ma m.in. na celu:

- Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego łącznie z uwarunkowaniami przyrody i równowagi ekologicznej;
- Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków i eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków ;
- Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W punkcie 1 programu omówiono prawne i strategiczne uwarunkowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W punkcie 2 zaprezentowano charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego.

W punkcie 4 programu *Cele Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024* stwierdzono, że cele wynikają z art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Za cel główny Programu uznano:

Samorząd Województwa Wielkopolskiego stwarza warunki dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami oraz dba o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych oraz przyszłych pokoleń.

Określono 5 celów szczegółowych i wynikających z nich kierunków działań oraz zadań do realizacji:

1. Zahamowanie procesów degradacji zabytków, poprawa ich stanu zachowania oraz optymalizacja skuteczności systemu ochrony dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa wielkopolskiego, w tym:

- podjęcie działań mających na celu poprawę stanu zachowania zabytków;*
- wspieranie ochrony zabytków archeologicznych;*
- popularyzowanie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego;*
- monitoring i aktualizacja uregulowań prawnych oraz dokumentów strategicznych i planistycznych w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.*

2. Budowanie tożsamości regionalnej i narodowej oraz świadomości społecznej mieszkańców Wielkopolski w oparciu o wartości dziedzictwa kulturowego, w tym:

- wspieranie programów i projektów edukacyjnych popularyzujących dziedzictwo kulturowe oraz wzmacniających kompetencje kulturowe;*
- wspieranie inicjatyw związanych z upamiętnianiem Powstania Wielkopolskiego oraz popularyzacji i upowszechniania wiedzy na jego temat;*
- stwarzanie warunków dla opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym w duchu partycypacji społecznej.*

3. *Włączenie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w rozwój społeczny, kulturowy i ekonomiczny województwa, w tym:*

- *wsparcie zagospodarowywania, adaptacji i wykorzystania zabytków i dziedzictwa niematerialnego na cele kulturalne, turystyczne lub społeczne;*
- *wzmocnienie działań związanych z rozwojem usług turystycznych;*
- *wspieranie dawnych rzemiosł, ginących zawodów i form twórczości charakterystycznych dla Wielkopolski.*

4. *Rozwijanie przedsięwzięć ułatwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami Kierunki działania, w tym:*

- *włączanie zabytków w procesy gospodarcze;*
- *Włączanie cyfryzacji do ochrony i opieki nad zabytkami;*

5. *Podjęmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych, w tym:*

- *wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania;*
- *udostępnianie obiektów zabytkowych;*
- *wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania.*

W punkcie 6 programu zaprezentowano przykładowe źródła finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Wśród wymienionych źródeł były m.in.:

- *środki samorządowe;*
- *programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;*
- *dofinansowanie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;*
- *Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027;*
- *środki Samorządu Województwa Wielkopolskiego.*
- *Fundusz Kościelny.*

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

W myśl art. 6 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami za zabytki nieruchome uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości.

Na terenie Gminy Kaźmierz zarejestrowany jest jeden dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny miejscowości; ukształtowany etapami od średniowiecza po XX w. – jest to układ urbanistyczny Kaźmierza. Wywodzący się ze średniowiecza, tworzy on założenie o regularnym, czytelnym układzie przestrzennym, z zachowanym do obecnych czasów, bez większych przekształceń, centralnie usytuowanym prostokątnym rynkiem. Zabudowa składa się głównie z kamienic o wielkości i formach typowych dla małomiasteczkowej architektury XIX i 1 połowy XX wieku oraz budynków użyteczności publicznej, a także kościoła. Większość budynków mieszkalnych zbudowanych zostało w końcu XIX wieku oraz w wieku XX. Układ ten w połączeniu z ok. 350 obiektami zabytkowymi, zespołami zabytków architektury i innymi elementami dziedzictwa kulturowego, znajdującymi na obszarze całej gminy, posiada średni poziom nasycenia terenu gminy substancją zabytkową, która w części podlega już ochronie konserwatorskiej z racji wpisania poszczególnych obiektów i ich zespołów do rejestru zabytków, w części zaś stanowi liczną grupę zabytków wstępnie zewidencjonowanych, z których część powinna zostać objęta taką ochroną z uwagi na wartość historyczną poszczególnych zespołów bądź obiektów. Z omawianego obszaru znanych jest również 21 zespołów pałacowo/dworsko-folwarcznych i folwarcznych oraz 7 cmentarzy. Osobną kategorię zabytków stanowią stanowiska archeologiczne, których z terenu gminy Kaźmierz jest znanych 963. W ogromnej większości są to ślady osadnictwa pradziejowego rozlokowanego głównie nad większymi ciekami wodnymi. Wśród nich znane są trzy grodziska oraz kurhan. Z zespołu tego do wojewódzkiego rejestru zabytków wpisanych jest 5 stanowisk archeologicznych.

3.1. Obiekty zabytkowe, nieruchome wpisane do rejestru zabytków, o największym znaczeniu dla gminy Kaźmierz

Wpisem do rejestru zabytków na obszarze Gminy Kaźmierz objęto do tej pory 8 odrębnych obiektów zabytkowych i 6 zespołów obiektów zabytkowych, obejmujących 14

zachowanych obiektów. Do tej grupy obiektów, ich zespołów i układów przestrzennych zastosowanie mają wszelkie rygory prawne wynikające z treści właściwych aktów prawnych. Podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.).

BYTYŃ

1/ KOŚCIÓŁ PAR. P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP; mur. 1534; restaur.
1608, 1725, 1785, 1870, 1906, dobudowana kaplica i kruchta oraz częściowa przebudowa,
nr rej.: 2446/A z 21.12.1932

2/ ZESPÓŁ PAŁACOWY

- pałac: mur., k. XVIII w. rozbudowany i przebudowany l. 40 XIX w., dekoracja architektoniczna l. 80 XIX w.

nr rej.: 1434/A z 11.04.1973

- oficyna: mur., l. 80 XIX,

nr rej.: 2185/A z 12.01.1990 r.

- park krajobrazowy, XVIII w.,

nr rej.: 1434/A z 11.04.1973 r.

3/ ZESPÓŁ FOLWARCZNY, k. XIX w.;

- gorzelnia, mur., k. XIX w.

- wieża ciśnień, mur. pocz. XX w. remont 1992

- układ 5 kasztanowców

nr rej. 2155/A z 02.05.1988 r.

CHLEWISKA

4/ ZESPÓŁ DWORSKI, 2 poł. XIX:

- dwór,

nr rej.: 2612/A z 27.09.1996 r.

- park,

nr rej.: 1793/A z 27.06.1980 r.

5/ ZESPÓŁ FOLWARCZNY

- spichrz folwarczny, 1880,

nr rej.: 2611/A z 27.09.1996 r.

GAJ WIELKI

6/ DWÓR, szach., XVIII,

nr rej.: 2533/A z 2.08.1956 r.

7/ D. POCZTA „NAPOLEOŃSKA”, ob. dom mieszkalny, poł. XIX,

nr rej.: 344/A z 29.10.1968 r.

KAŻMIERZ

8/ KOŚCIÓŁ PAR. P.W. NARODZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY, mur., 1494,
1515 – dobudowana kaplica św. Anny, 1934 – kaplica grobowa Skrzydlewskich,
restaurowany – 1748, 1932-1937, 1962,

nr rej.: 2448/A z 21.12.1932 r.

KAŻMIERZ (NOWA WIEŚ)

9/ ZESPÓŁ PAŁACOWY, 1874 R.,

nr rej.: 1714/A z 10.04.1975 r.

10/ PAŁAC , mur. ok. poł. XIX w. przebud. l. 70 XIX w., arch. Karol Wurtemberg (?);

nr rej.: 1714/A z 10.04.1975 r.

11/ PARK KRAJOBRAZOWY, ok. poł. XIX w.,

nr rej.: 1714/A z 10.04.1975 r.

KIĄCZYN

12/ ZESPÓŁ DWORSKI:

- dwór, XIX/XX,

nr rej.: 2610/A z 27.09.1996 r.

- park, 1 poł. XIX,

nr rej.: 1794/A z 27.06.1980 r.

KOMOROWO

13/ ZESPÓŁ DWORSKI, 2 poł. XIX:

- dwór,

nr rej.: 2131/A z 9.09.1987 r.

- park krajobrazowy,

nr rej.: 1795/A z 27.06.1980 r.

- owczarnia,

nr rej.: 1795/A z 27.06.1980 r.

MŁODASKO

14/ PARK DWORSKI, XIX,

nr rej.: 1796/A z 27.06.1980 r.

3.2. Wykaz zabytków z terenu gminy Kaźmierz znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wójta Gminy.**Obiekty podkreślone kolorem żółtym są własnością Gminy Kaźmierz**

Gminna ewidencja zabytków (GEZ) z terenu gminy Kaźmierz, została założona w 2008 roku. W formie zbioru kart adresowych, została przyjęta zarządzeniem Wójta Gminy Kaźmierz nr 115/14 z 25 marca 2014. GEZ zawiera, 310 obiektów nieruchomości (w tym obiekty wpisane do rejestru zabytków). Część z nich ujęta jest 43 zespołach (pałacowo/dworsko-folwarcznych i folwarcznych, zespołach domów mieszkalnych, kościołów parafialnych, stacji kolejowych i cmentarnych oraz układzie urbanistycznym Kaźmierza), dla których również założono karty adresowe. Zgodnie z zapisami art. 22 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ujęcie nowych obiektów w gminnej ewidencji zabytków lub wyłączenie z niej obiektów może nastąpić tylko w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

BRZEZNO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
1	Kapliczka, mur 4 ćw. XIX w.	B01
I.	Zespół dworsko-folwarczny	B02
2	a/ dwór, mur., 2 poł. XIX w.	B02.1
3	b/ obora mur., 4 ćw. XIX w.	B02.2
4	c/ stodoła, mur., 4 ćw. XIX w.	B02.3
5	d/ spichlerz, mur., 4 ćw. XIX w.	B02.4
6	e/ obora, mur., 4 ćw. XIX w.	B02.5
7	f/ czworak, ob. nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.	B02.6
8	g/ czworak, ob. nr 4, mur., 4 ćw. XIX w.	B02.7
9	h/ czworak, ob., nr 3, mur. 4 ćw. XIX w.	B02.8

BYTYŃ

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
II	Zespół Kościoł par. p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	C01
10	a/ Kościół, mur.1534, z dobud. kaplicą i kruchtą, częściowo przebudowany, nr rej. 2446/A z dn. 21.12.1932	C01.1
11	b/ Dzwonnica z bramą mur., pocz. XX w.	C01.2
12	c/ Plebania, mur., k. XIX w.	C01.3
	d/ Cmentarz przykościelny, XX w.	C01.4
13	Szkoła mur., pocz. XX w.	C02
III	Zespół pałacowy	C03
14	a/pałac mur., k. XVIII w., nr rej 1434/A z dn. 11.04.1973	C03.1
15	b/ oficyna mur., l.80 XIX w., nr rej. 2185/A z dn. 12.01.1990	C03.2
16	c/ park krajobrazowy, XVIII., nr rej. 1434/A z dn. 11.04.1973	C03.3
IV	Zespół folwarczny	C04
17	a/ gorzelnia, mur., k. XIX w., nr rej. 2155/A z dn. 2.05.1988	C04.3
18	b/ wieża ciśnień, mur., pocz. XX w., nr rej. 2155/A z dn. 2.05.1988	C04.4
19	c/ układ 5 kasztanowców, nr rej. 2155/A z dn. 2.05.1988	C04.5
20	Poczta, mur., 4 ćw. XIX w., częściowo przebud. ob. Szkolna 4	C05
	<i>Kolonia mieszkalna</i>	
21	Dom mieszkalny, nr 1, ob. ul. Bursztynowa nr 1, mur., 4 ćw. XIX	C06
22	Dom mieszkalny, ośmiorak nr 15, obec. ul. Króka I, mur, kon. XIX w.	C07
23	Dom mieszkalny, sześciorak, nr 16, ob. Szkolna 15, mur., kon. XIX w.	C08
24	Dom mieszkalny nr 19, ob. ul. Szkolna 5, mur., ok. 1900	C09
25	Dom, dwojak nr 20, ob. ul. Szkolna, nr 21, mur., 4 ćw. XIX w.	C10
V	Zespół domu nr 23 ob. ul. Szkolna 28-29	C11
26	a/ dom, dwojak II, mur., 4 ćw. XIX w.	C11.1
27	b/ budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XX w.	C11.2
28	Dom, dwojak I nr 22, ob. ul. Szkolna 25-27, mur, 4 ćw. XIX w.	C12
29	Dom, ośmiorak, ob. dom nr 37, ob. ul. Pniewska 3, 5, 7, 9, 11, 13 mur., 1911	C13
30	Dom mieszkalny nr 41, ob. ul. Bursztynowa 7-9, mur., 4 ćw. XIX w.	C14

31	Dom mieszkalny nr 43, ob. ul. Bursztynowa 13 – 15, 4 ćw. XIX w.	C15
32	Cmentarz rzym. – kat., 1914, czynny	C16

CHLEWISKA

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
33	Kapliczka, mur., k. XIX w.	D01
VI	Zespół dworsko-folwarczny	D02
34	a/ dwór, mur., 2 poł. XIX w. Nr rej. 2612/A z dn. 27.09.1996	D02.1
35	b/ park krajobrazowy, k. XIX w., nr rej. 1793/A z dn. 27.06.1980	D02.13
36	c/ rządcówka, mur.-drew., k. XIX w.	D02.2
37	d/ obora, mur, 4 ćw. XIX w.	D02.3
38	e/ chlewnia, mur., 4 ćw. XIX w.	D02.4
39	f/ stodoła, mur., k. XIX w.,	D02.5
40	g/ spichlerz, mur., 1870, nr rej. 2611/A z dn. 27.09.1996	D02.6
41	h/ kuźnia, mur., k. XIX w.	D02.7
42	i/ budynek mieszk. nr3, szach-mur., l.40 XX w.	D02.8
43	j/ czworak I mur., k. XIX w.	D02.9
44	k/ garaże I, mur. 4 ćw. XIX w.	D02.10
45	l/ garaże II, mur. 4 ćw. XIX w.	D02.11
46	m/ warsztat-chlewnia, mur., 4 ćw. XIX w.	D02.12

DOLNE POLE

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
VII	Zespół folwarczny	
47	a/ obora ob. dom nr 10 z częścią gospodarczą, mur., XIX/XX w.	E01
48	b/ stodoła z częścią inwentarską w zagrodzie nr 8, mur., XIX/XX w.	E02
49	c/ stodoła, ob. dom nr 7, mur., XIX/XX w.	E03

GAJ WIELKI

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
50	Szkoła, mur., pocz. XX w.	F01
51	Poczta tzw. Napoleońska, mur., ok. poł. XIX w.,	F02

	nr rej. 344/A z dn. 29.10.1968	
VIII	Zespół dworsko-folwarczny	F03
52	a/ dwór, szkieł.-szach., k. XVIII w., nr rej 2533/A z dn. 02.08.1956	F03.1
53	b/ oficyna, mur., 2 poł XIX w.,	F03.2
54	c/ park krajobrazowy, k. XIX w.	F03.12
55	d/ rządcówka, mur. XIX/XX w.	F03.3
56	e/ stajnia I, mur., 4 ćw. XIX w.	F03.4
57	f/ stajnia II, mur., 4 ćw. XIX w.	F03.5
58	g/ magazyn zbożowy, mur., 4 ćw. XIX w.,	F03.8
59	h/ stodoła, mur., 4 ćw. XIX w.	F03.7
60	i/ obora, mur., 4 ćw. XIX w.	F03.13
61	j/ stodoła, mur., 4 ćw. XIX w.	F03.6
62	k/ gorzelnia, mur., 4 ćw. XIX w.	F03.10
IX	Zagroda nr 2, ob. ul. Jankowicka 8	F.04
63	a/ dom, mur., 1918	F04.1
64	b/ stodoła – chlew, mur., pocz. XX w.	F04.2
65	c/ magazyn, mur., pocz. XX w.	F04.3
66	Figura Chrystusa, przy nr 2, ob. (ob. Jankowicka 8), 1924	F.05
67	Dom nr 4, ob. Jankowicka 12, mur., 4 ćw. XIX w.	F.06
X	Zespół domu nr 6 (ob. Jankowicka 15)	F.07
68	a/ dom nr 6, ob. Jankowicka 15, drewn., l. 30,40 XX w.	F.07.1
69	b/ obora, przy nr 6, ob. ul. Jankowicka 15, mur. 1900-1910	F.07.2
70	Dom nr 7, ob. ul. Jankowicka 18, mur. 1910-1920.	F.08
71	Obora, dawn. nr 11, ob. ul. Jankowicka 26, mur., 1900-1910	F.09
72	Dom nr 15, ob. ul. Kościelna 13, mur.1910-1920	F.10
73	Dom nr 16, ob. ul. Kościelna 25, mur., 1910-1920	F.11
74	Dom nr 23, późn. 37, ob. ul. Poznańska 13/15, mur.,4 ćw. XIX w.	F12
75	Dom, czworak dawn. dom nr 35, ob. Kiączyńska nr 1, mur., 2 poł. XIX w.	F13
76	Dom, ośmiorak, ob. Kiączyńska 14/16 mur., ok. 1900	F14

GORGOSZEWO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XI	Zespół domu nr 2	H.01
77	dom, mur.1910-1920	H.01.1

78	Budynek gospodarczy, mur.1910-1920	H.01.2
79	Cmentarz ewangelicki, ob. miejsce pocmentarne, XIX w.	H02
80	Cmentarz bezwyznaniowy – choleryczny, ob. miejsce pocmentarne, 1 poł. XIX w.	H03

GORSZEWICE

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XII	Pozostałości zespołu folwarcznego	G01
81	spichlerz, mur., 4 ćw. XIX w.	G01.2
82	Obora nr 29, ob. bud. Mieszk. nr 35/2, mur., 4 ćw. XIX w.	G02
XIII	Zagroda nr 36, ob. nr 38	G03
83	a/ dom, mur., 2 poł. XIX w.	G03.1
84	b/ obora, mur., 2 poł. XIX w.	G03.2
85	Dom nr 40, mur., 1900 – 1910 r.	G04

KAŹMIERZ

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XIV	Historyczny układ urbanistyczny (granice strefy)	A00
	<i>Ul. Czereśniowa</i>	
86	Dom nr 1 (ob. nr 2), mur., 1932	A01
87	Dom nr 16, mur., 1930	A02
87	Dom nr 28, mur., 1936	A.03.1
89	Dom nr 42, ob.14, mur., 1910-1920	A.04.
90	<i>Ul. Dolna</i>	
91	Młyn, mur., (lata 30-te XX w.)	A05
	<i>Ul. Dworcowa</i>	
XV	Zespół dworca kolejowego	A06
92	a/ dworzec z magazynem, mur., pocz. XX w.	A06.1
93	b/ dom pracowników kolei (ul. Dworcowa 24), mur. pocz. XX w.	A06.2
XVI	Zespół cmentarza rzymsko-katolickiego (ul Dworcowa 4)	
94	a/ cmentarz, parafialny, 2 poł. XIX	A.07.1
95	b/ kostnica, ob. dom pogrzebowy na cmentarzu, 4 ćw. XIX w.	A.07
96	Dom nr 36, mur., lata 20-te XX w.	A.08
97	Dom nr 31 (w karcie nr 29), mur., 1910 - 1920	A.09

98	Dom nr 37, ob. nr 27, mur.-szach., ok. 1910	A.10
99	Dom nr 39, mur., 1931	A.11
100	Dom, nr 4, mur., pocz. XX w.	A.12
101	Dom, nr 5, mur., lata 30-te XX w.	A.13
102	Dom nr 9, ob. nr 15, mur., lata 30-te XX w.	A.14
103	Dom nr 12, mur., 1910	A.15
	<i>Ul. Jabłoniowa</i>	
104	Dom, nr 2, mur., lata 20-te XX w.	A.16
105	Dom nr 49, mur., 1928	A.17
XVII	Zespół kościoła par. p.w. Narodzenia NMP	A18
106	a/ kościół murowany 1494, 1515 dobud. Kaplica św. Anny, 1934 kaplica grobowa Skrzydlewskich, Nr rej. 2448/A z dn. 21.12.1932	A18.1
107	b/ plebania, ul. Kościelna nr 4, mur., XIX/XX w.	A18.2
108	c/ budynek gospodarczy przy plebanii, mur., pocz. XX w.	A18.3
109	d/ grobowiec rodziny Łubieńskich ul. Kościelna 3, mur., k. XIX w.	A18.5
110	e/ kostnica, ul. Kościelna 3, mur., 4 ćw. XIX w.	A18.4
111	f/ cmentarz przykościelny, XV w.	A18.7
112	g/ brama i ogrodzenie, mur. k. XIX w.	A18.6
	<i>Ul. Kościelna</i>	
113	Dom nr 2 wł. Parafia rzym.-katol., mur., pocz. XX w.	A19
114	Dom nr 3 wł. Parafia rzym.-katol., mur., pocz. XX w.	A20
115	Budynek GOK nr 2, (obecnie ul. Dworcowa 2), 1900-1910	A21
	<i>Ul. Leśna</i>	
116	Dom nr 1, mur., pocz. XX w.	A22
	<i>Ul. Nowowiejska</i>	
117	Obora (biura z-d mech.), nr 14 (?), 1910-20 r.	A.23
118	Dom nr 1, mur., lata 20-te XX w.	A.24
119	Dom nr 3, mur., k. XIX w.	A.26
120	Dom nr 4, mur., ok.1920	A27
121	Dom nr 6, mur., lata 30-te XX w.	A.28
122	Dom nr 9, mur., 1900-1910	A.29
XVIII	Zespół pałacowo-folwarczny (ul. Nowowiejska)	A30
123	a/ pałac, mur., ok. poł. XIX w., arch. Karol Wurtemberg, nr rej. 1714/A z dn. 10.04.1975	A30.1
124	b/ spichlerz, ob. mieszalnia pasz, mur., pocz. XX w.	A30.2

125	c/ magazyn mur., pocz. XX w.	A30.3
126	d/ gorzelnia, mur. 2 poł. XIX w.	A.30.4
127	e/ park krajobrazowy, ok. poł. XIX w., nr rej. 1714/A z dn. 10.04.1975	A30.5
	<i>Ul. Okrężna</i>	
128	Dom nr 10, mur., lata 20-te XX w.	A.31
129	Dom nr 16, mur., lata 30-te XX w.	A.32
	<i>Rynek</i>	
130	Dom nr 2, mur., lata 20-te XX w.	A.33
131	Dom nr 3, mur., pocz. XX w.	A.34
132	Dom nr 4, mur., k. XIX w.	A.35
133	Dom nr 7, mur., 2 poł. XIX w.	A.36
134	Dom nr 9, mur., pocz. XX w.	A.37
135	Dom nr 10, mur., pocz. XX w.	A.38
136	Dom nr 11, mur., pocz. XX w.	A.39
137	Dom nr 12, mur., pocz. XX w.	A.40
138	Dom nr 14, mur., k. XIX w.	A.41
139	Dom nr 15, mur., pocz. XX w.	A.42
140	Dom nr 16, ob. restauracja, mur., XIX/XX w.	A.43
141	Figura Matki Bożej (1946)	A.44
142	<i>Ul. Szamotulska</i>	
143	Dom nr 1, mur., poł. XIX w.	A.45
144	Dom nr 2, mur., l. 30. XX w.	A.46
XIX	Zespół domu nr 3, (ob. nr 5), 1900-1910	A.47
145	a/ dom, mur. 1900-1910	A.47.1
146	b/ budynek gospodarczy, mur. 1900-1910	A.47.2
147	Dom nr 4, mur., k. XIX w.	A.48
148	Dom nr 5, ob. nr 7, mur., k. XIX w.	A.49
149	Dom nr 7, ob. nr 9, mur., k. XIX w.	A.50
150	Dom nr 9, ob. nr 11, mur., lata 20-te XX w.	A.51
151	Dom nr 11, ob. nr 13, mur., lata 30-te XX w.	A.52
152	Dom nr 12, ob. nr 14, mur., lata 30-te XX w.	A.53
153	Dom nr 14, ob. nr 16, mur., lata 20-te XX w.	A.54
154	Dom nr 16, ob. nr 19, mur. lata 20-te XX w.	A.55
155	Dom nr 17, ob. nr 15, mur., 1910	A.56

156	Dom nr 72, mur., pocz. XX w.	A.94
	<i>Ul. Szkolna</i>	
157	Młyn, mur., pocz. XX w.	A.25
158	Dom nr 1, mur., 1905	A.57
159	Dom nr 3, mur., poł. XIX (błędnie w karcie nr 2)	A.58
160	Dom nr 4, mur., 1 ćw. XX w.	A.59
161	Dom nr 9, mur., 2 poł. XX w.	A.60
162	Dom nr 13, mur., 1 ćw. XX w.	A.61
163	Dom nr 14, mur., pocz. XX w.	A.62
164	Dom nr 16, mur., 1910-1920	A.63
165	Dom nr 18, mur., pocz. XX w.	A.65
166	Dom nr 19, mur., 1900-1910	A.64
167	Dom nr 21, mur., 1910-1920	A.66
168	Dom nr 23, mur., 1910-1920	A.67
169	Szkoła, nr 25, mur., pocz. XX w.	A.68
170	Dom nr 26, mur., 1910-1920	A.69
171	Dom nr 29, mur., 1900	A.70
172	Dom nr 32 (d.30), mur., ok. 1900	A.71
173	Dom nr 39, mur., 1934	A.72
174	Dom nr 42 (d.40), mur., 1932	A.73
	<i>Ul. Jana Pawła II</i>	
175	Dom nr 23, ob. nr 29, mur., 1900-1910	A.74
176	Dom nr 1, mur., pocz. XX w.	A.75
XX	Zespół domu nr 2, ob. nr 6	A.76
177	a/ dom, mur., ok. 1910	A.76.1
178	b/ budynek gospodarczy, mur., ok. 1910	A.76.2
179	Dom nr 5, ob. nr 9, mur., pocz. XX w.	A.77
180	Dom nr 6, ob. nr 10, mur., k. XIX w.	A.78
181	Dom nr 8, ob. nr 14, 16, 18, mur., ok. 1910	A.79
182	Dom nr 9, ob. nr 15, mur., 1900-1910	A.80
183	Dom nr 10, ob. nr 20, mur., 1900-1910	A.81
184	Dom nr 11, ob. nr 17, mur., 1900-1910	A.82
185	Dom nr 12, ob. nr 22, mur., ok. 1900	A.83
XXI	Zespół domu nr 13, ob. nr 19	A.84
186	a/ dom, mur., 1927	A.84.1

187	b/ stodoła, mur, 1900-1919	A.84.2
XXII	Zespół domu nr 14, ob. 24, 1 poł. XIX w.	A.85
188	a/ dom, mur., 1928	A.85.1
189	b/ stodoła, mur., poł. XIX w.	A.85.2
190	Dom nr 15, ob. nr 21, mur., l. 20. XX w.	A.86
191	Dom nr 17, ob. nr 23, mur., k. XIX w.	A.87
192	Dom nr 20, ob. nr 32, mur., 1900-1910	A.88
193	Dom nr 21, ob. nr 27, mur., 1900-1910	A.89
	<i>Ul. Wiśniowa</i>	
194	Dom nr 2, ob. nr 5, mur., lata 30-te XX w.	A.90
195	Dom nr 5, ob. nr 12, mur., lata 30-te XX w.	A.91
196	Dom nr 8, mur., lata 30-te XX w.	A.92
197	Dom nr 15, mur., lata 40-te XX w.	A.93

KIĄCZYN

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXIII	Zespół dworski	I01
198	a/dwór mur., 2 poł. XIX w., nr rej. 2610/A z dn. 27.09.1996	I01.1
199	b/ park krajobrazowy ok. poł. XIX w., nr rej. 1794/A z dn. 27.06.1980	I01.2
XXIV	Zespół folwarczny	I.02
200	a/ rządcówka mur., 4 ćw. XIX w.	I02.1
201	b/ stajnia mur., 4 ćw. XIX w.	I02.2
202	c/ obora, mur., 4 ćw. XIX w.	I02.3
203	d/ stodoła, mur., 4 ćw. XIX w.	I02.12
204	e/ chlewnia mur., 4 ćw. XIX w.	I02.4
205	f/ magazyn, mur., 4 ćw. XIX w.	I02.5
206	g/ spichlerz, mur., 4 ćw. XIX w.	I02.6
207	h/ kuźnia szach., 4 ćw. XIX w.,	I02.7
208	i/ waga, mur., 4 ćw. XIX w.	I02.8
209	j/ sześciorak, mur., 4 ćw. XIX w.	I02.9
210	k/ sześciorak, ob. nr 8 mur., 4 ćw. XIX w.	I02.10
211	l/ sześciorak, ob. nr 10 mur., 4 ćw. XIX w.	I02.11
212	Dom nr 15, ob. ul. Topazowa nr 5, mur., 1910-1920	I.03

KOMOROWO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXV	Zespół dworski	J01
213	a/ dwór (ul. Turystyczna2), mur., kon. XIX w., nr rej. 2131/A z dn 09.09.1987	J01.1
214	b/ park krajobrazowy, 2 poł. XIX w. nr rej. 1795/A z dn. 27.06.1980	J01.2
215	Obora w dawnym zespole folwarcznym, mur., kon. XIX w., nr rej. 2131/Az dn.09.09.1987	J01.3
XXVI	Zespół domu nr 2, ob. ul. Dworkowa7/ Polna 1	J.02
216	a/ dom, mur., 4 ćw. XIX w.	J.02.1
217	b/ budynek gospodarczy, mur., ok. 1900	J.02.2
218	Dom nr 5, ob. ul. Dworkowa nr 3, mur., ok. 1910	J.03
219	Dom nr 6, ob. ul. Dworkowa nr 1, mur., ok. 1910	J.04
220	Dom nr 14, ob. ul. Jeziorna nr 3, mur., 1929 sprawdzić	J.05

KOPANINA

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
221	Dom nr 10, ob. ul. Zachodnia nr 6, mur. 1932	K.01
222	dom nr 14, ob. ul. Zachodnia nr 7, mur., l. 30 XX w.	K.02
XXVII	Pozostałości zespołu folwarcznego	
223	a/ obora i stajnia, dawn. w zagrodzie nr 16, ob. ul. Północna nr 9, mur., 2 poł. XIX w.,	K03
224	b/ owczarnia, ob. w zagrodzie nr 21, mur., 2 po. XIX w.	K04

MŁODASKO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
225	Kostnica, ob. kaplica, mur., 4 ćw. XIX w.	L01
XXVIII	Zespół dworsko- folwarczny	L02
226	Park dworski, krajobrazowy Nr rej. 1796/A z dn. 27.06.1980	L02.1
227	a/ obora I, mur., pocz., XX w.	L02.3
228	b/ obora II, mur., pocz. XX w.	L02.2
229	c/ owczarnia I, mur., pocz. XX w.	L02.4
230	d/ owczarnia II, mur., pocz. XXw.	L02.5

231	e/ magazyn zboża, d. żrebięciarnia?, mur., pocz. XX w.	L02.6
232	f/ dom, ob. ul. Zaulek 1/3/5/7/9, mur., 1900	L.03

PIERSKO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXIX	Zespół folwarczny	M01
233	a/ czworak I, ob. dom nr 9, mur., pocz. XX w.	M01.6
234	b/ czworak II, ob. dom nr 10, mur., pocz. XX w.	M01.5

PÓLKO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXX	Zespół dworca kolejowego	N01
235	a/ stacja kolejowa, mur., pocz. XX w. (przylegający magazyn, mur., pocz. XX w.- nie istnieje)	N01.1
236	b/ dom nr 3, ob. ul. Dworcowa nr 2, mur., pocz. XX w.	N01.2
237	c/ dom nr 2, ob. ul. Dworcowa nr 4, mur.-szach., pocz. XX w.	N01.3
XXXI	Zespół folwarczny	N02
238	a/ obora , mur., pocz. XX w.	N02.1
239	b/ chlewnia I, mur., pocz. XX w.	N02.2
240	Dom, ob. ul. Okrężna 11, mur., 4 ćw. XIX w	N03
241	Dom nr 22, ob. ul. Okrężna 3, mur., 1900-1910	N04

RADZYNY

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
242	Dom mieszkalny nr 5, ob. Główna 30, mur., 1900	O.01
XXXII	Zespół domu nr 10, ob. ul. Główna 36A	O.02
243	a/ dom, dawn. szkoła, ob. budynek mieszk., mur., pocz. XX w.	O.02.1
244	b/ obora- stodoła, mur., 1900-1910	O.02.2
245	Dom nr 11, ob. ul. Główna 38 b, c, mur.-drewn., 1900-1910	O.03
XXXIII	Zagroda nr 16, ob. ul. Krótka 1	O.04
246	a/ dom, mur., ok. 1910	O.04.1
247	Dom nr 28, ob. Krańcowa 4, mur l. 20. XX w.	O.05
248	Dom nr 26, ob. Krańcowa 3, mur l. 20. XX w.	O.06
249	Cmentarz ewangelicki, ob. miejsce pocmentarne, XIX w.	O.09

SIERPÓWKO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXXIV	Zespół folwarczny	P01
250	a/ rządówka, mur., 1906	P01.1
251	b/ dwojak dom nr 2, mur., pocz. XX w.	P01.4
252	c/ czworak, dom nr 9, mur., pocz. XX w.,	P01.6
253	d/ obora, mur., pocz. XX w.	P01.2
254	e/ owczarnia, mur., pocz. XX w.	P01.3
255	f/ dwojak, ob. dom nr 3, mur., 1900-1910	P.01.5

SOKOLNIKI MAŁE

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXXV	Zespół domu nr 1	R.01.
256	a/ dom, mur., 1.20,30 XX w.	R.01.1
257	b/ obora, 1.20,30 XX w.	R.01.2
258	Dom nr 6, mur., 1900-1910	R.02
259	Dom nr 10, mur., 1910-1920	R.03
260	Figura św. Jana Nepomucena (obok nr 10), k. XIX w.	R.04
261	Dom nr 12, mur., 1910	R.05
262	Dom nr 13, mur., 1910	R.06
263	Garaż, nr 14, mur., 1910	R.07
264	Dom nr 16, mur., 1.20,30 XX w.	R.08
265	Dom nr 18, mur., 1900-1910	R.09
266	Dom nr 21, mur., 1910-1920, ob. nr 22	R.10
267	Dom nr 24, mur., 1910	R.11
268	Budynek mieszkalny nr 25, mur., 1910, ob. nr 26	R.12
XXXVI	Zespół domu nr 27 - dawna szkoła	R13
269	a/ szkoła (?) ob. dom mieszkalny, mur. pocz. XX w.	R13.1
270	b/ stodoła, mur., pocz. XX w.	R13.2
271	Kapliczka z figurą Matki Bożej obok domu nr 28, mur. k. XIX	R14
XXXVII	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	R.15
272	a/ dwór, mur., 1.20 XX w.	R15.1
273	b/ park krajobrazowy, 1 ćw. XX w.	R15.2
274	a/ budynek gospodarczy / mieszkalny w zagrodzie nr 32, mur.- kam., k. XIX w.	R16

275	b/ dom. ob. nr 30, mur., kam., k. XIX w.	R19
276	c/ spichlerz, ob. w zagrodzie nr 30, mur., k. XIX w.	R20
277	Dom nr 36, mur 1907	R.17
278	Cmentarz ewangelicki XIX w., nieczynny	R18

SOKOLNIKI WIELKIE

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
279	Szkoła, mur., l.20 XX w.	S01
XXXVIII	Zespół folwarczny	S02
280	a/ rządówka, ob. dom nr 1, wł. SS Urszulanek, mur., pocz. XX w.	S02.1
281	b/ stodoła, mur., pocz. XX w.	S02.3
282	c/ spichlerz, mur., pocz. XX w.	S02.4
283	d/ czworak ob. dom nr 11, mur, k. XIX w.	S04
284	Figura, krzyż, mur., 4 ćw. XIX w.	S03

STRAMNICA

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XXXIX	Zespół dworsko-folwarczny	T.01
285	a/ dwór, mur., ok.1900	T01.1
286	b/ park krajobrazowy, pocz. XX w.	T01.2
287	c/ obora I, mur., pocz. XX w.	T01.4
288	d/ obora II, mur., pocz. XX w.	T01.3
289	Dwojak, mur., ok. 1900	T02
290	Czworak, mur., ok.1900	T03
291	Czworak, mur., ok.1900	T04

WIERZCHACZEWO

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XL	Zespół folwarczny	U.01
292	a/ dwór, mur., 1905	U01.1
293	b/ obora, mur., 1905	U01.2
294	c/ magazyn, mur. 4 ćw. XIX w.	U01.3
295	d/ spichlerz, mur., pocz. XX w.	U01.5
296	e/ czworak I, ob. dom nr 3, mur., ok. 1900	U01.6
297	f/ czworak II, ob. dom nr 6, mur., ok.1920	U01.7

298	g/ czworak III, ob. dom nr 7, mur., ok. 1900	U01.8
299	Kapliczka, ok. 1945	U02

WITKOWICE

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	NR KARTY GEZ
XLI	Zespół folwarczny	W01.
300	a/ stodoła I, mur., pocz. XX w.	W01.1
301	b/ stodoła II, mur., 3 ćw. XIX w.	W01.2
302	c/ spichlerz, mur., 3 ćw. XIX w.	W01.3
303	d/ spichlerz, mur., pocz. XX w.	W01.4
304	e/ obora I, mur., pocz. XX w.	W01.5
305	f/ obora II, mur., pocz. XX w.	W01.6
306	dom nr 2, mur., 1900-1910	W.02
XLII	Zespół domu nr 3	W.03
307	a/ dom, mur., 1900-1910	W.03.1
308	b/ obora, mur., 1900-1910	W.03.2
XLIII	Zespół domu nr 11	W.04
309	a/ dom, mur., 1900-1910	W.04.1
310	b/ budynek gospodarczy, mur., 1900-1910	W.04.2

3. 3. Wykaz najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy

Na terenie Gminy Kaźmierz zabytki ruchome skupione są głównie w zabytkowych obiektach sakralnych (kościół: w Kaźmierzu i Bytyniu). Zabytki ruchome stanowią elementy wystroju i wyposażenie w/w kościołów. Są to głównie rzeźby, witraże, naczynia i szaty liturgiczne oraz ołtarze i ich części. Spośród nich 56 wpisano do rejestru zabytków.

BYTYŃ

1/ KOŚCIÓŁCIÓŁ P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP,
wystroj i wyposażenie świątyni

nr rejestru zabytków 100/B z 30.08.1971 r. (27 obiektów)

Zespół obejmuje zabytki ruchome wyposażenia kościoła wraz z polichromiami, odkrytymi w trakcie remontu ścian. Spośród najcenniejszych zabytków przechowywanych w świątyni należy wymienić: pochodzącą z początku XVI wieku późnogotycką rzeźbę

Ukrzyżowanego oraz obraz Immaculaty z około połowy XVII wieku jak również wczesnobarokowy obraz z przedstawieniem Zesłanie Ducha Świętego oraz kilka interesujących przykładów złotnictwa i paramentów liturgicznych.

KAZIMIERZ

2/ KOŚCIÓŁ PARAFIALNYM PW. NARODZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARIII PANNY, wystrój i wyposażenie świątyni

nr rej zabytków: 101/B decyzją z 1971 r. (27 pozycji)

Wśród nich wymienić należy m.in. dwie późnogotyckie rzeźby w drewnie: Assunta powstała około 1510r., oraz Matka Boska z Dzieciątkiem pochodząca z około 1460r. Ponadto późnogotycki obraz św. Anna Samotrzec ze świętymi Niewiastami, malowany na drewnie lipowym z lat ok.1515-20r. a także manierystyczne epitafium Jana i Agnieszki Niegolewskich, powstałe po 1631r.

3/ FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA na cmentarzu,

nr rejestru zabytków 157/B decyzją z 1971 r.

SOKOLNIKI WIELKIE

4/ KRZYŻ PRZYDROŻNY

nr rejestru zabytków 121/Wlkp/B z dnia 19.05.2008 r.

3.4. Krajobraz kulturowy.

Gmina Kaźmierz posiada dość jednorodny krajobraz kulturowy charakterystyczny dla wsi i miasteczek zachodniej wielkopolski. Ukształtowany on został w wyniku długotrwałego procesu społeczno-gospodarczego zapoczątkowanego już w średniowieczu i kontynuowanego w następnych stuleciach. Cechował się on aktywnym rozwojem własności rycersko-szlacheckiej, a potem ziemiańskiej gdzie centralnym ośrodkiem „życia” i rozwoju miejscowości stawał się dwór wraz z folwarkiem. Podstawą funkcjonowania tych zespołów było rolnictwo wraz z przetwórstwem plonów, które przynosiło znaczne dochody ówczesnym właścicielom majątków. Widoczne jest to we współczesnym, krajobrazie kulturowym gminy o rolniczym i podworskim charakterze obszaru wyróżniającym się typową zabudową wiejską, gdzie spotyka się stosunkowo dużą ilością zachowanych zespołów dworsko-folwarcznych. Na obraz kulturowy regionu wpłynął również jednorodny charakter narodowościowy żyjącej tu społeczności ludzkiej, składającej się głównie z Polaków przy niewielkim osadnictwie niemieckim i żydowskim. W 4 ćw. XIX wieku Kaźmierz zamieszkiwało 445 katolików i 21

ewangelików, a w dominium w Nowej Wsi z folwarkami Dolne Pole, Gorszewice i Kopanino na 535 mieszkańców było 126 ewangelików i 409 katolików.

Centralnym punktem gminy jest miejscowość Kaźmierz, która łączy w swym obrazie kulturowym komponenty związane z rozwijającą się zabudową miejską i budynkami sakralnymi wraz z obiektami związanymi z obiektami gospodarczymi. Dotykowym elementem rozwoju regionu jest położenie na szlaku handlowym stanowiącym w przeszłości ważną drogę komunikacyjną i transportową. To dzięki temu ówczesne miasto rozwijało się i czerpało zyski z pobieranych opłat. Na kształtowanie się obrazu kulturowego gminy wpływała również obecność dużych ośrodków miejskich w postaci Poznania i Szamotuł, które zasadniczo oddziaływały na omawiany obszar, nadając mu częściowo charakter zaplecza rolniczego dla większych ośrodków.

3.4.1. Historyczne założenie urbanistyczne

KAŹMIERZ

Na terenie Gminy zarejestrowany jest jeden dobrze zachowany historyczny układ urbanistyczny Kaźmierza, ukształtowany etapami od średniowiecza po XX w. Wywodzący się ze średniowiecza, tworzy on założenie o regularnym, czytelnym układzie przestrzennym, z zachowanym do obecnych czasów, bez większych przekształceń, centralnie usytuowanym prostokątnym rynkiem. Zabudowa składa się głównie z kamienic o wielkości i formach typowych dla małomiasteczkowej architektury XIX i 1 połowy XX wieku oraz budynków użyteczności publicznej, a także kościoła. Większość budynków mieszkalnych zbudowanych zostało w końcu XIX wieku oraz w wieku XX. Układ nie jest wpisany do rejestru zabytków, natomiast został ujęty w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków.

3.4.2. Spis zabytkowych parków na terenie gminy

Na terenie gminy znajduje się 9 zabytkowych parków krajobrazowych, z których 6 wpisanych jest do rejestru zabytków.

1/ BYTYŃ, PARK KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XVIII w.,

nr rej. 1434/A/73 (pow. 11,08 ha);

2/ CHLEWISKA, PARK KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XIX w.

nr rej. 1793/A/80 (pow. 3,37 ha);

3/ GAJ WIELKI, PARK KRAJOBRAZOWY, XIX/XX w.,

(pow. 3,39 ha);

4/ KIĄCZYN, PARK KRAJOBRAZOWY, 1 poł. XIX w.,

- nr rej. 1794/A/80 (pow. 7,70 ha);
5/ KOMOROWO, PARK KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XIX w.,
nr rej. 1795/A/80 (pow. 3,85 ha);
- 6/ MŁODASKO, PARK KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XIX w.,
nr rej. 1796/A/80 (pow. 10,98 ha);
- 7/ KAZIMIERZ- NOWA WIEŚ, PARK KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XIX w.,
nr rej. 1714/A/75 (pow. 6,05 ha);
- 8/ SOKOLNIKI MAŁE, PARK KRAJOBRAZOWY, k. XIX w.,
(pow. 0,74 ha);
- 9/ STRAMNICA, PARK KRAJOBRAZOWY, pocz. XX w.,
(pow. 0,98 ha);

3.4.3. Spis zabytkowych cmentarzy na terenie gminy

Na terenie gminy znajduje się 8 cmentarzy w tym 4 rzymsko-katolickie, 3 ewangelickie i bezwyznaniowy (patrz pkt. 3.2).

BYTYŃ

- 1/ CMENTARZ RZYMSKO-KATOLICKI, XX w., czynny
2/ CMENTARZ RZYMSKO-KATOLICKI, PRZYKOŚCIELNY, XX w., czynny

GORGOSZEWO

- 3 CMENTARZ BEZWYZNANIOWY, 1 poł. XIX w, nieczynny
4/ CMENTARZ EWANGELICKI, XIX wiek, zamknięty

KAŻMIERZ

- 5/ CMENTARZ RZYMSKO-KATOLICKI PRZYKOŚCIELNY W ZESPOLE KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO, XV wiek , zamknięty
6/ CMENTARZ RZYMSKO-KATOLICKI, 2 poł. XIX wieku, czynny

RADZYNY

- 7/ CMENTARZ EWANGELICKI, XIX wiek, nieczynny

SOKOLNIKI MAŁE

- 8/ CMENTARZ EWANGELICKI (ul. Bukowska), XIX wiek, nieczynny

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy:

Do rejestru zabytków wpisane zostały następujące stanowiska archeologiczne znajdujące się na terenie gminy Kaźmierz:

GORSZEWICE

1/ STANOWISKO 1, AZP 50-24/32, cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej (700 r. p.n.e. – 400 p.n.e.), wpisane do rejestru zabytków województwa poznańskiego pod nr rejestru 2269/A, decyzją WKZ w Poznaniu z dnia 05.12.1993 r., L.dz. PSOZ-1965/3R/93 (przepisane do księgi rejestru województwa wielkopolskiego 17.10.2007 r. pod nr 119);

KOMOROWO

2/ STANOWISKO 1, AZP 50-23/1, grodzisko pierścieniowate wpisane do rejestru zabytków województwa poznańskiego pod nr rejestru 661/A, decyzją WKZ w Poznaniu z dnia 10.07.1969 r., L.dz. Kl.III-870/117/69 (przepisane do księgi rejestru województwa wielkopolskiego 24.10.2007 r. pod nr 120);

MŁODASKO

3/ STANOWISKO 1, AZP 51-24/12, grodzisko stożkowate wpisane do rejestru zabytków województwa poznańskiego pod nr rejestru 662/A, decyzją WKZ w Poznaniu z dnia 11.07.1969 r., L.dz. Kl.III-870/12/69 (przepisane do księgi rejestru województwa wielkopolskiego 23.10.2007 r. pod nr 122);

4/ STANOWISKO 2, AZP 51-24/13 mogiła/kurhan wpisane do rejestru zabytków województwa poznańskiego orzeczeniem konserwatorskim z dnia 18.04.1934 r., Nr AK.I. 11a/28/34, poz. 21 (przepisane do księgi rejestru województwa wielkopolskiego 24.04.2009 r. pod nr 21);

PIERSKO

5/ STANOWISKO 3, AZP 50-23/199, grodzisko stożkowate wpisane do rejestru zabytków województwa poznańskiego pod nr rejestru 667/A, decyzją WKZ w Poznaniu z dnia 10.07.1969 r., L.dz. Kl.III-870/17/69 (przepisane do księgi rejestru województwa wielkopolskiego 24.10.2007 r. pod nr 121).

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich działań naruszających strukturę gruntu, a prace porządkowe prowadzone w jego obrębie wymagają uzgodnień z WWKZ.

3.5.2. Zabytki archeologiczne o własnej formie krajobrazowej z terenu gminy

Wykaz stanowisko o własnej formie krajobrazu sporządzono na podstawie informacji zawartych na mapach stanowisk archeologicznych wykonanych w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski. Stanowiska, o których mowa w tym rozdziale to miejsca przekształcone przez działalność człowieka w sposób charakterystyczny i odznaczający się w terenie. Są to m.in. grodziska, kurhany, grobowce megalityczne itp.

Z terenu gminy Kaźmierz znane są następujące stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazu:

KOMOROWO

1/ STANOWISKO 1, AZP 50-23/1, grodzisko pierścieniowate;

MŁODASKO

2/ STANOWISKO 1, AZP 51-24/12, grodzisko stożkowate;

3/ STANOWISKO 2, AZP 51-24/13 mogiła/kurhan;

PIERSKO

4/ STANOWISKO 3, AZP 50-23/199, grodzisko stożkowate.

Na terenie Gminy zarejestrowano dwa stanowiska - grodziska o dobrze zachowanej własnej formie krajobrazowej oraz jedno domniemane grodzisko. Obiekty te o znanej lokalizacji są dobrze zachowane i nie wymagają żadnych zabiegów konserwatorskich. Obecnie zagrożeniem dla obiektów stanowią nielegalni poszukiwacze z wykrywaczami metalu, wykonywanie prac ziemnych lub budowlanych bez pozwolenia lub prowadzenie ich niedbale, bez zachowania odpowiednich wymogów, a także rozjeżdżanie stanowisk archeologicznych quadami.

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych na terenie gminy zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z funkcją.

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	ilość	wpisane
a. grodziska	3	3
b. osady	931	0

c. cmentarzyska	28	1
d. inne	1	1

Na podstawie wykonanej analizy dotychczasowych odkryć archeologicznych na obszarze gminy Kaźmierz wykonano karty adresowe 963 stanowisk archeologicznych (stan Gminnej Ewidencji Zabytków Archeologicznych na grudzień 2014 r. – uzgodniono i zatwierdzono przez WWKZ w Poznaniu). Są one bardzo zróżnicowane zarówno pod względem chronologii jak i funkcji.

Te które określono jako osady występujące głównie na niewielkich polach wydmych, na których dominuje osadnictwo kultur neolitycznych, epoki brązu oraz z okresu wpływów rzymskich. Są to stanowiska o różnej wartości poznawczej, reprezentatywne dla badań nad pradziejami tej strefy Wielkopolski. Na szczególną uwagę zasługują osady i cmentarzyska kultury łużyckiej w Młodasku, stan. 3, Gaj Wielki, stan. 97, Chlewiska, stan. 29, osady wielokulturowe skupiające osadnictwo pradziejowe poprzez mezolit, neolit, epokę brązu, okres wpływów rzymskich po wczesne średniowiecze (Kiączyn, stan. 63, Sokolniki Wielkie, stan. 9, Chlewiska, stan. 43, Komorowo, stan. 11), osada pradziejowa i z okresu wczesnego średniowiecza – Piersko stan. 1 powiązana z grodziskiem wczesnośredniowiecznym w Piersku oraz cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich - Gaj Wielki stan. 99. W przypadku stanowiska w m. Piersko istnieje konieczność uszczegółowienia danych o jego powierzchni.

Na terenie gminy Kaźmierz dotychczas przeprowadzono badania wykopaliskowe (o różnym ich charakterze) tylko na kilku stanowiskach. Chronologia pozostałych stanowisk archeologicznych została ustalona wyłącznie na podstawie materiałów źródłowych odkrytych w trakcie przeprowadzonych badań powierzchniowych w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski. Dane te jednak nie umożliwiają na przeprowadzenie szczegółowych studiów chronologiczno – kulturowych osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego na obszarze gminy Kaźmierz.

Najlepiej rozpoznany archeologicznie rejonem gminy Kaźmierz jest obszar Wyspy Wielkiej na Jeziorze Bytyńskim. Przeprowadzono tam badania wykopaliskowe grodziska kultury łużyckiej z okresu halsztackiego D (500 – 400 p.n.e.) oraz badania podwodne wokół wyspy. Kolejnym takim obszarem jest rejon wsi Gorszewice. Przeprowadzono tam wielosezonowe badania wykopaliskowe na cmentarzysku kultury łużyckiej z okresu halsztackiego.

Analiza lokalizacji stanowisk archeologicznych odkrytych w trakcie badań powierzchniowych wskazuje na ich koncentrację również w dolinie rzeki Samy. W trakcie tych prac zostały one w zależności od liczby odkrytych źródeł określone jako osady, punkty osadnicze lub jako ślady osadnicze. Chronologia tych źródeł ceramicznych zawiera się w szerokich ramach od młodszej epoki kamienia do okres późnego średniowiecza.

Stanowiska o znanej lokalizacji oraz archiwalne stanowią zapewne tylko część wszystkich stanowisk z terenu gminy i powyższe dane mogą ulegać zmianie w toku dalszego archeologicznego rozpoznania terenu.

Wszystkie stanowiska zlokalizowane na terenie gminy podlegają ochronie konserwatorskiej w myśl Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 roku. Część stanowisk znana jest tylko na podstawie danych archiwalnych z końca XIX wieku bądź początków XX wieku, bez dokładnej lokalizacji, określającej zazwyczaj tylko miejscowość. Większość stanowisk rozpoznana jest na podstawie szczegółowych badań powierzchniowych w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski. Zasięg stanowiska archeologicznego wyznaczony na podstawie badań powierzchniowych nie zawsze jest zasięgiem, który dokładnie odpowiada występowaniu pozostałości pradziejowego osadnictwa pod górną warstwą ziemi. Wyznaczony na mapach obszar stanowiska należy traktować orientacyjnie, może się bowiem okazać w trakcie realizacji prac ziemnych, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie stanowisk lokalizowanych na podstawie obserwacji powierzchniowych.

Aby zapewnić prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych należy:

- respektować wyznaczone strefy ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wprowadzić zapis zapewniający prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, tj. założeń pałacowo-parkowych, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i zagrożenia dla zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy.

Zabudowa Kaźmierza, wywodząca się ze średniowiecznych tradycji miejskich, tworzy klasyczny układ urbanistyczny o regularnym, czytelnym układzie przestrzennym, z zachowanym do obecnych czasów, bez większych przekształceń, centralnie usytuowanym prostokątnym rynkiem. Składa się ona głównie z kamienic o wielkości i formach typowych dla małomiasteczkowej architektury XIX i 1 połowy XX wieku oraz budynków użyteczności publicznej, a także kościoła. Większość budynków mieszkalnych zbudowanych zostało w końcu XIX wieku oraz w XX w. Są one w zadowalającym stanie technicznym, prowadzone są w nich bieżące naprawy i remonty. W najgorszej sytuacji są budynki powstałe w 1 – 3 ćw. XIX w., parterowe, nakryte dwuspadowymi dachami, typowe dla małomiasteczkowej architektury. Wykazują one duże zużycie elementów konstrukcyjnych, będące po części brakiem prowadzenia bieżących napraw i remontów, a także stosowaniem ubogich technologii i materiałów z czasu budowy. Integralną część Kaźmierza, już od poł. XIX w. stanowi Nowa Wieś, w której znajduje się założenie pałacowo-parkowe z 2 poł. XIX w.

Na terenie Kaźmierza znajdują się dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków: gotycki kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, zbudowany w 1494 r., z kaplicą św. Anny, dobudowaną w 1515 r. i kaplicą grobową Skrzydlewskich, dobudowaną w 1934 r (własność kościelna). Budynek ten znajduje się w dobrym stanie technicznym, w 2003 r. przeprowadzono w nim prace przy renowacji i konserwacji ceglanej elewacji kościoła.

Drugim budynkiem jest pałac, będący własnością Gminy. Stan obiektu ogólnie dobry. W 2019 roku zakończono rewitalizację związaną z remontem i przebudową więźby dachowej (koszt 890 000 zł).

Pałac wraz z parkiem po wojnie został przejęty przez skarb państwa i był użytkowany przez PGR. Później mieściła się tam szkoła, a w kilku ostatnich latach nie był użytkowany. Przed ostatnim remontem mieściło się tu dwuoddziałowe przedszkole oraz punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, a obecnie swoją siedzibę mają tu Biblioteka Publiczna oraz centrum Kultury Kaźmierz. Wokół pałacu teren jest otoczony trylinką - betonowymi sześciokątnymi płytami dochodzącymi bezpośrednio do ścian pałacu. Stanowi to rażąco nieestetyczne dopełnienie posadzki dla zabytkowego obiektu. Dopiero w części parkowej pojawiają się ścieżki i drogi nieutwardzone, z nawierzchniami ziemnymi, bitymi. Niewątpliwym bogactwem jest całe

założenie mocno zdewastowanego parku po wschodniej stronie pałacu, z licznymi ścieżkami, otwarciami i zamknięciami kompozycyjnymi.

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy należy zespół pałacowy i folwarczny w Bytyniu, w skład, którego wchodzi pałac, oficyna gorzelnia i wieża ciśnień. Budynek pałacu, będący własnością prywatną, znajduje się w stanie bardzo dobrym. Natomiast w złym stanie znajduje się budynek oficyny, który wymaga kapitalnego remontu, mury budynku zostały jedynie zabezpieczone, poprzez założenie metalowych ściągow.

Pozostałe budynki zespołu folwarcznego znajdują się w stanie dobrym, lub dostatecznym i wymagają prowadzenia bieżących prac naprawczych.

Cennym zabytkiem jest również kościół parafialny p.w. NMP Niepokalanie Poczętej w Bytyniu (własność kościelna). Obiekt ten znajduje się w dobrym stanie technicznym. W ubiegłych latach przeprowadzono remont wnętrza obiektu w trakcie którego odkryto zabytkowe polichromie, które zostały zakonserwowane. W świątyni na bieżąco prowadzone są prace remontowe.

Pozostałe zabytkowe zespoły dworsko-parkowe znajdują się w Chlewiskach, Gaju Wielkim, Kiączynie i Komorowie. Dwór w Chlewiskach, będący własnością prywatną jest zamieszkały, znajduje się w stanie dobrym, a konserwacji wymagają jedynie elewacje budynku, na których należy uzupełnić ubytki tynków i odtworzyć detal architektoniczny. Również spichlerz folwarczny (własność KOWR Oddział Terenowy w Poznaniu), znajdujący się w pobliskim zespole folwarcznym jest w stanie dobrym, a renowacji i konsolidacji wymaga ceglana struktura muru budynku, konieczna jest również konserwacja stolarki obiektu. Dwór w Gaju Wielkim, będący własnością KOWR, jest nieużytkowany, a jego stan zachowania jest zaledwie dostateczny. Obiekt wymaga przeprowadzenia prac renowacyjnych elewacji i konstrukcji, oraz pokrycia dachowego, a także konserwacji stolarki. Również dwór w Kiączynie (własność prywatna), wymaga prowadzenia gruntowych prac remontowo konserwatorskich. Obiekt ten jest niezamieszkały i silnie zawilgocony. Należałoby założyć w budynku barierę przeciw wilgotnościową, przeprowadzić prace renowacyjne na elewacjach, remont drewnianej altany, od strony elewacji tylnej, remont konstrukcji i pokrycia dachu, założenie nowych rynien i opierzeń, oraz konserwacji stolarki. W bardzo dobrym stanie znajduje się pałac w Komorowie, będący prywatną własnością, użytkowany jako pensjonat. W stanie złym jest owczarnia z zespołu folwarcznego (własność KOWR).

Godnym zauważenia zabytkiem w gminie jest budynek dawnej Poczty Napoleońskiej w Gaju Wielkim. Obiekt ten jest własnością KOWR, administrowanym przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Kaźmierzu, pełni funkcję budynku mieszkalnego, dla kilku rodzin. Budynek

jest zadowalającym stanie technicznym po wykonanym remoncie dachu i elewacji w latach 2000-2003 (przez Agencję Własności Skarbu Państwa), natomiast wnętrze budynku nadal wymaga renowacji.

Na terenie gminy znajduje się sześć parków wpisanych do rejestru zabytków. Parki zabytkowe wpisane do rejestru zabytków znajdują się w miejscowościach: Bytyń, Kaźmierz, Chlewiska, Kiączyń, Komorowo i Młodasko. W Gaju Wielkim, Sokolnikach Małych i Stramnicy znajdują się parki dworskie nie wpisane do rejestru zabytków. Parki w Bytyniu, Komorowie i Młodasku są własnością prywatną. Dwa pierwsze są utrzymane i zagospodarowane we właściwy sposób, wykonane zostały prace porządkowe i sanitarne oraz część prac związanych z rewaloryzacją tych obiektów. W parku w Młodasku, pomimo zmiany właściciela nie są prowadzone żadne prace, park jest zaniedbany bez żadnej pielęgnacji. Znajdujące się w rękach prywatnych parki w Chlewiskach oraz Kiączyń (podobnie jak znajdujące się na ich terenie dwory), są w złym stanie, całkowicie pozbawionym nawet podstawowych prac porządkowych i sanitarnych. Park w Kaźmierzu, należący do Gminy utrzymany jest w stanie dostatecznym tu jednak układ kompozycyjny założenia uległ znacznym przekształceniom. Naruszone zostały historyczne granice założenia poprzez lokalizację kotłowni oraz niewłaściwe nasadzenia i zmiany w układzie komunikacyjnym.

Prowadzenie wszelkich prac na terenie w/w. parków wymaga wcześniejszego uzgodnienia i uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.

Na terenie gminy nie ma cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków. Zarejestrowanych jest tutaj 8 cmentarzy w tym 3 rzymsko-katolickie (1 przykościelny i 2 parafialne), 2 ewangelickie w Gorgoszewie i Sokolnikach Małych, oraz cmentarz choleryczny w Gorgoszewie. Ponadto w Radzynie znajduje się miejsce pocmentarne (znajdował się tam cmentarz ewangelicki z XIX w.- współcześnie brak nagrobków). Stan cmentarzy jest dość dobry szczególnie cmentarzy rzymsko – katolickich. Na podkreślenie zasługuje fakt uporządkowania cmentarza ewangelickiego w Sokolnikach Małych. Uporządkowania wymagają jeszcze cmentarze w Gorgoszewie pomimo iż zostały praktycznie całkowicie zdewastowane należy je zachować jako miejsca pocmentarne i chronić zachowany drzewostan.

Dla dziedzictwa archeologicznego.

Na terenie gminy Kaźmierz znajduje się 5 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – 3 grodziska, 1 kurhan oraz 1 cmentarzysko ciałopalne.

Nie wymagają żadnych zabiegów konserwatorskich (stan na 2022 r.)

Wszystkie stanowiska z terenu gminy Kazimierz wpisane do rejestru są dobrze zachowane i nie wymagają zabiegów konserwatorskich. Funkcjonują na terenach nieużytków i w chwili obecnej nie zagraża im działalność budowlana lub rolnicza.

Zagrożeniem dla grodzisk i pozostałych stanowisk archeologicznych są jednak nielegalne poszukiwania z wykrywaczami metalu. Niesie to za sobą konieczność inspekcji terenowej obszarów, na których znajdują się szczególnie cenne zespoły archeologiczne. Zgodnie z art. 38 ustawy z dn. 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wojewódzki Konserwator Zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W przypadku wystąpienia zagrożeń wynikających np. z rabunku stanowisk przez poszukiwaczy lub realizacji inwestycji niszczącej obiekty i nawarstwienia kulturowe o zaistniałej sytuacji poinformowany zostanie Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu.

W gminie Kaźmierz w ramach prac ziemnych, do 2025 roku, planowana jest realizacja następujących inwestycji, mogących stwarzać bezpośrednie zagrożenie dla substancji zabytkowych, nawarstwień kulturowych i stanowisk archeologicznych –

- pałac w Kaźmierzu – roboty w zakresie elewacji i wymiany stolarki okiennej, dostosowanie obiektu w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, rewitalizacja zabytkowego parku.

Roboty budowlane w zakresie dróg oraz sieci wod – kan:

- Przebudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 1865P Kaźmierz – Mrowino z drogą gminną nr 243520P oraz drogą wewnętrzną w Kaźmierzu na skrzyżowanie typu rondo
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kaźmierz rejon ulic Topolowej i Jabłoniowej
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwie Nowa Wieś w miejscowości Kaźmierz
- Przebudowa ulicy Mikołaja Reja w Kaźmierzu

Zapewne zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych (szczególnie tych nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych tylko w ewidencji) jest stale powiększający się areał gruntów przeznaczanych (po wcześniejszym odrolnieniu) pod zabudowę mieszkaniową, a także zintensyfikowanie prac prowadzonych na terenach leśnych przez Lasy Polskie.

Wspomniane inwestycje w dużej mierze polegają na pracach budowlanych i ziemnych, w związku z tym istnieje duże ryzyko zniszczenia nawarstwień kulturowych

i stanowisk archeologicznych na terenie Kaźmierza i obszarach wiejskich. W przypadku remontu pałacu w Kaźmierzu, prace przebiegać muszą w uzgodnieniu z WWUOZ w Poznaniu oraz pod nadzorem konserwatora zabytków.

Ochrona stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas realizacji inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu uwzględniana będzie w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz dokumentach programowych Gminy Kaźmierz. W procesie planowania respektowane będą również zapisy dotyczące ochrony zabytków archeologicznych w uzgodnieniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2. Uwarunkowania wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kaźmierz (*Uwarunkowania rozwoju oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego*).

Realizując ustalenia Ustawy o Zagospodarowaniu Przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 roku (tekst jednolity Dz.U. Nr 15 z 1999r., poz. 139, wraz z późniejszymi zmianami) Rada Gminy Kaźmierz podjęła uchwałę Nr V/25/99 w dniu 19 stycznia 1999 roku o przystąpieniu do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz” celem określenia właściwej polityki przestrzennej gminy. Opracowane studium przyjęte zostało uchwałą nr XXXV/210/01 Rady Gminy Kaźmierz w dniu 12 listopada 2001 r. Wraz z upływem lat dokonywano zmian w studium dostosowując je do zmieniającej się sytuacji (Uchwały Rady Gminy Kaźmierz Nr XVII/117/03 z dnia 30 grudnia 2003 r., Nr LII/279/10 z dnia 14 lipca 2010 r., Nr XIX/101/12 z dnia 30 stycznia 2012 r., Nr XXX/166/12 z dnia 29 listopada 2012 r., Nr XXXI/221/13 z dnia 26 września 2013 r., Nr XLI/239/13 z dnia 28 listopada 2013 r., Nr XLVIII/296/14 z dnia 28 czerwca 2014 r., Nr XLIX/311/18 z dnia 26 marca 2018 r., Nr XLIX/312/18 z dnia 26 marca 2018r., Nr XVII/139/20 z dnia 17 lutego 2020 r. zwaną, NR XXIX/252/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r. zwaną dalej „zmianą studium”).

W rozdziale I Studium (*Ustalenia wstępne*), w punkcie 10 stwierdzono, że ogólnym celem polityki przestrzennej gminy Kaźmierz jest:

ukierunkowywanie procesu podnoszenia standardu warunków życia mieszkańców gminy, zapewnienie sprawności funkcjonowania jej struktur przestrzennych,

podnoszenie atrakcyjności gminy – poprzez wykorzystywanie terytorialnych warunków rozwoju oraz przeciwdziałanie degradacji walorów przyrodniczych gminy

W rozdziale III (*Uwarunkowania wewnętrzne wpływające na rozwój gminy, a w tym na jej politykę przestrzenną*), w podrozdziale 2. 4 poświęconym ochronie przyrody, zwrócono uwagę na parki podworskie i zastosowano następujące zapisy:

PARKI KRAJOBRAZOWE (PODWORSKIE):

W gminie Kaźmierz występuje 9 parków krajobrazowych związanych ze szczególnymi wartościami przyrodniczymi i kulturowo-historycznymi tego obszaru, są to parki w: Bytniu, Chlewiskach, Gaju Wielkim, Kiączynie, Komorowie, Młodasku, Kaźmierzu (Nowej Wsi), Sokolnikach Małych i Stramnicy. Część z nich stanowi również parki zabytkowe (podworskie) ujęte w spisie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu (6 parków zabytkowych wpisanych do rejestru i 3 nie objęte rejestrem).

Zamieszczono również wykaz zabytkowych parków z gminy Kaźmierz z ich charakterystyką:

MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ PARKU	POWIERZCHNIA [ha]	CZAS POWSTANIA	NR REJESTRU ZABYTKU	NR EWID. ZARZĄD
Bytnię	krajobrazowy	11,08	II poł. XVIII w.	1434/A/73	1675
Chlewiska	krajobrazowy	3,37	II poł. XIX w.	1793/A/80	1674
Gaj Wielki	krajobrazowy	3,39	XIX/XX w.		6174
Kiączyn	krajobrazowy	7,70	I poł. XIX w.	1794/A/80	1673
Komorowo	krajobrazowy	3,85	II poł. XIX w.	1795/A/80	1672
Młodasko	krajobrazowy	10,98	II poł. XIX w.	1796/A/80	1670
Kaźmierz - Nowa Wieś	krajobrazowy	6,05	II poł. XIX w.	1714/A/75	1671
Sokolniki Małe	krajobrazowy	0,74	koniec XIX		6622
Stramnica	krajobrazowy	0,98	p. XX w.		

Stwierdzono również:

Do grupy parków zabytkowych zalicza się parki leżące przeważnie na terenach miejskich i wiejskich, pokryte starodrzewiem o charakterze parkowym, stanowiące pozostałość parków i ogrodów zakładanych w przeszłości wokół dworów, pałaców, zamków, kościołów, klasztorów itd. Parki zabytkowe wyróżniają się kompozycją przestrzenną, o różnorodnym materiale roślinnym specjalnie selekcyjowanym i zastosowanym. Zieleni ujęta w rejestrze konserwatora zabytków podlega całkowitej ochronie, rewaloryzacja parku (porządkowanie) jest czynnością specjalistyczną i może być wykonywana przez przygotowanych do tego konserwatorów zieleni pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, co regulują przepisy prawne.

W podrozdziale III. 4, dotyczącym z uwarunkowań wynikających z krajobrazu kulturowego gminy znalazły się następujące zapisy:

W pkt 1.

Najstarsze udokumentowane ślady osadnictwa na terenie gminy pochodzą z okresu kultury łużyckiej (sprzed 2,5 tys. lat). Jego intensywny rozwój ma swoje odbicie w znacznej liczbie stanowisk archeologicznych – na terenie gminy znajduje się ich 963. Stanowią one dobra kultury chronione prawem i objęte są całkowitym zakazem prowadzenia w ich granicach takich działań jak głęboka orka, prace wybierzyckowe i niwelacyjne. Z kolei inwestycje związane z melioracją, gazyfikacją, pracami wodno-kanalizacyjnymi, energetycznymi, teletechnicznymi i budowlanymi mogą być warunkowo dopuszczone wyłącznie po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, na ściśle określonych warunkach.

Największe skupiska stanowisk archeologicznych występują w dolinie rzeki Samy i na wschód od niej (Gaj Wielki, Kiączyn, Kaźmierz, Chlewiska) oraz wokół Jeziora Bytyńskiego i na jego wyspach (Piersko, Komorowo, Bytyń). W Chlewiskach blisko 30 % stanowisk archeologicznych cechuje duża wartość poznawcza, podczas gdy w Sierpówku takich stanowisk brak.

W pkt.2. Wśród obiektów świadczących o dziedzictwie kulturowym na terenie gminy wymieniono:

- grobowiec neolityczny z wielkich głazów w lesie między Młodaskiem a Kiączynem;*
- osady i cmentarzyska popielnicowe kultury łużyckiej nad Jeziorem Bytyńskim i wzdłuż rzeki Samy*

- gród obronny kultury łużyckiej na Wyspie Komorowskiej;
- cmentarzysko w Gorszewicach;
- pozostałości grodu z XI w. w Młodasku;
- gródek średniowieczny na Wyspie Pierskiej;
- cmentarzysko w Komorowie;
- kościół późnogotycki z końca XV w. w Kaźmierzu;
- pałac z XIX w. w stylu gotyku romantycznego z parkiem krajobrazowym w Kaźmierzu;
- kościół późnogotycki z XVI w. w Bytniu;
- dwór klasycystyczny z XVIII-XIX w. z parkiem krajobrazowym i neorenesansowa oficyna w Bytniu;
- dwór klasycystyczny z XIX w. w Komorowie;
- dwór z początku XX w. w Sokolnikach Małych;
- dwór z początku XX w. w Wierzchaczewie;
- dwór z XIX-XX z parkiem krajobrazowym, rządcówką i spichlerzem z XIX w. w Chlewiskach;
- dwór z II poł. XIX w. z parkiem krajobrazowym w Kiączynie;
- dwór z XVIII w. z parkiem krajobrazowym i zabudowaniami folwarcznymi z XIX w. w Gaju Wielkim;
- późnoklasycystyczny budynek dawnej poczty konnej z XIX w. w Gaju Wielkim.

W pkt. 3. Zaprezentowano wykaz obiektów zabytkowych z terenu gminy wpisanych do rejestru zabytków w ujęciu tabelarycznym

W pkt.4. Zaprezentowano w ujęciu tabelarycznym wykaz zabytkowych cmentarzy z terenu gminy z ich charakterystyką.

W pkt.5 Dotyczącym przestrzennego rozkładu szczególnie wartościowych elementów krajobrazu kulturowego, które mają istotny wpływ na kształtowanie polityki przestrzeni wymieniono:

- stanowiska archeologiczne w zdecydowanej większości koncentrują się w okolicach Jeziora Bytyńskiego (sołectwa Wierzchaczewo, Komorowo, Piersko, Gorszewice i Witkowiec) oraz wzdłuż doliny rzeki Samy (szczególnie w jej południowym biegu). Tereny dolin rzecznych i jezior z racji na łatwy dostęp do wody stanowiły zawsze dla człowieka atrakcyjne miejsca siedlisk;
- obiekty zabytkowe skoncentrowane są głównie w zwartej zabudowie wsi gminnej – Kaźmierz (kościół), Kaźmierz - Nowa Wieś (pałac), Bytyń (kościół i pałac);

- zespoły dworskie i folwarczne w: *Brzeźnie, Bytniu, Chlewiskach, Gaju Wielkim, Kaźmierzu-Nowej Wsi, Kiączyń, Młodasku, Sierpówku, Sokolnikach Wielkich, Stramnicy, Wierzchaczewie, Witkowicach;*
- *historyczne szlaki komunikacyjne – trakt o charakterze handlowym i trasa kursowania pocztylionu, biegnący z Poznania przez Gaj Wielki, Młodasko, Bytyń (obecnie trasa A2) oraz droga z Poznania do Kaźmierza i dalej do Sokolnik;*

W pkt.6 zaprezentowano wykaz obiektów znajdujących się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, w ujęciu tabelarycznym

W pkt. 7 stwierdzono, że wymierne wartości kulturowe posiadają również walory krajobrazu, a wśród nich:

- urozmaicona rzeźba terenu;
- pomniki przyrody;
- zespoły leśne;
- większe i mniejsze zbiorniki wodne;
- rozplanowanie i zabudowa wsi.

Stwierdzono również :

W polityce przestrzennej winny być uhonorowane główne osie widokowe podkreślające i uwypuklające wyżej wymienione elementy.

W rozdziale IV.4W punkcie IV.4. *Kierunkach polityki przestrzennej dotyczącej dziedzictwa kulturowego*) przyjęto:

1. Wskazania konserwatorskie:

Ochronie podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz pozostałe obiekty ujęte w spisie zabytków o wartościach lokalnych. W przypadku obiektów wpisanych do rejestru, ochronie podlega również widok na zabytek lub zabytkowy zespół. Należy chronić cmentarze i zieleń cmentarną oraz parkową. Nowa zabudowa lokalizowana na terenie stref ochrony konserwatorskiej winna być każdorazowo uzgadniana z Konserwatorem Zabytków a projekt uzgadniany w zakresie: sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych oraz dostosowania do historycznej kompozycji urbanistycznej. Działania na terenie stref ochrony konserwatorskiej podlegają uzgodnieniu z konserwatorem zabytków.

2. W STUDIUM uznaje się, że zasadnym jest wprowadzenie obowiązku adnotacji o zabytkowym charakterze obiektu do księgi wieczystej.

3. Na uwagę i szczególne formy promocji i opieki ze strony władz samorządowych zasługują przejawy działalności kulturalnej, a w tym szczególnie świadczące o tradycjach i tożsamości regionu.

4. Uznaje się za właściwe urządzenie szlaków turystyczno-krajoznawczych uwzględniających zaewidencjonowane w rejestrze zabytków obiekty w powiązaniu z obiektami archeologicznymi oraz atrakcyjnymi krajobrazowo terenami (Jezioro i Lasy Bytyńskie, Lasy Radzyńskie, dolina rzeki Samy).

W podrozdziale V.4. (Określenie obszarów wyznaczonych do opracowań problemowych), stwierdzono:

Ze względu na istotną rolę w funkcjonowaniu gminy, kształtowaniu jego struktur funkcjonalno-przestrzennych, podniesieniu ładu przestrzennego i estetyki obszaru gminy, ochronę środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, poniższe tereny wyznacza się do opracowań problemowych:

- terenochłonne obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe Komorowo,
- park archeologiczny – Witkowoce,
- wielkoprzestrzenne usługi sportowe – Bytyń,
- system ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym.

Kolejne rozdziały (VI- XXI zawierają zmiany w Studium odnoszące się do poszczególnych obszarów. Stosowano w nich szczegółowe zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego odnoszące się do danego obszaru.

4.3. Uwarunkowania wynikające ze Strategii rozwoju Gminy Kaźmierz na lata 2021-2030

Strategia Rozwoju Gminy Kaźmierz na lata 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr XXXV/305/2022 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 stycznia 2022 r.

Rozdziały I i II, o charakterze wstępnym zawierają podstawy prawne, określenie celu sporządzenia Strategii oraz uwarunkowania zewnętrzne odnoszące się do dokumentów planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym.

W rozdziale III poświęconym „Diagnozie stanu społeczno-gospodarczego gminy Kaźmierz w podpunkcie 11 znalazło się odniesienie do spraw kultury i dziedzictwa, w tym

krótki zarys dziejów miejscowości Kaźmierz. W podpunkcie 12 (Sport, turystyka i rekreacja) scharakteryzowano kilka funkcjonujących w gminie ścieżek edukacyjnych i szlaków turystycznych. Do miejsc atrakcyjnych turystycznie zaliczono 18 miejscowości (Bytyń, Chlewiska, Dolne Pole, Gaj Wielki, Gorszewice, Kaźmierz, Kiączyń, Komorowo, Kopaninę, Młodasko, Nową Wieś, Piersko, Radziny, Sierpówko, Sokolniki Małe i Sokolniki Wielkie, Wierzchaczewo oraz Witkowice) i zaprezentowano ich krótką charakterystykę zawierającą także rys historyczny.

Rozdział IV zawiera analizę SWOT.

Rozdział V poświęcono misji i wizji Strategii, strategicznym obszarom i kierunkom interwencji, a także kluczowym wyzwaniom.

W pierwszej części zdefiniowano misję i wizję:

Misją jest zapewnienie wzrostu jakości życia jej mieszkańców poprzez rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa, infrastruktury, edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, turystyki i sportu z wykorzystaniem współpracy i lokalnych zasobów, mocnych stron gminy oraz szans dla przezwyciężenia słabych stron i zagrożeń zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Wizja: Gmina Kaźmierz oferuje społecznie akceptowalne warunki życia i interesujące miejsca pracy z dostępem do usług publicznych wyższej jakości, przy eliminacji wykluczeń w dostępie do Internetu, usług zdrowotnych, opieki społecznej oraz w zakresie korzystania z infrastruktury. Gmina Kaźmierz przedsiębiorcza i efektywna rolniczo, atrakcyjna inwestycyjnie, bezpieczna dla życia i biznesu, lokalny lider upraw ekologicznych, produkcji zdrowej żywności, zwierzęcej i przetwórstwa, atrakcyjna dla turystyki, sportu, rekreacji, wypoczynku, miejscem zintegrowanej współpracy społecznej nastawionej na rozwój oraz wyższą jakość edukacji i kultury z zachowaniem dziedzictwa lokalnego.

Na nowo zdefiniowana misja i wizja nawiązywała do ujętej we wcześniejszym dokumencie-Strategii Rozwoju Gminy Kaźmierz na lata 2014-2020 wizji Gminy:

Gmina Kaźmierz miejscem: zapewniającym wysoki poziom życia społecznoekonomicznego oraz rozwiniętą ofertę edukacyjną, kulturalną i sportową, przyjazną dla rozwoju przedsiębiorczości, z dobrą infrastrukturą komunikacyjną oraz pełną infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, miejscem posiadającym dobrze rozwiniętą bazę turystyczną, chroniącym naturalne walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe.

W sferze gospodarczej jednym z celów strategicznych był turystyczny rozwój gminy.

W sferze infrastruktury technicznej wymieniono m. in. kompleksowe uzbrajanie terenów

w infrastrukturę: kanalizacyjną, wodociągową, gazową i elektryczną. W kwestiach odnoszących się do środowiska naturalnego jednym z celów strategicznych było: *dobrze zachowane dziedzictwo kultury*, w tym ochrona cennych kulturowo obiektów.

W podpunkcie 5.3.2 (*DZIEDZICTWO, TURYSTYKA I OFERTA WOLNEGO CZASU*) określono cele strategiczne i operacyjne, a wśród nich m.in. cel strategiczny 2:

Atrakcyjna i rozwijająca oferta wykorzystania wolnego czasu, bazująca na historii i bogatym dziedzictwie kulturowym oraz walorach przyrodniczo – krajobrazowych gminy.

oraz cele operacyjne:

- 2.1 *Ochrona dziedzictwa historycznego i wzmocnienie roli kultury w procesach rozwoju społecznego i gospodarczego gminy i jej mieszkańców;*
- 2.2 *Rozwój infrastruktury oraz kreowanie spójnej oferty w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniających atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy.*

W przypadku pierwszego celu przewidziano następujące kierunki działań:

- *ochrona i opieka nad zabytkami nieruchomymi, w tym podejmowanie prac konserwatorskich, restauracyjnych i robót budowlanych przy zabytkach;*
- *ochrona, promocja i rozwój niematerialnego dziedzictwa kulturowego (badanie i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego, np. opracowanie monografii, restauracja ginących zawodów i wyrobów rzemiosła, wspieranie lokalnych twórców, artystów, zespołów, orkiestr, odtwarzanie i kultywowanie dziedzictwa kulinarnego, organizacja wydarzeń);*
- *tworzenie tras, szlaków i ścieżek edukacyjnych, np. historyczna/ tradycyjna zabudowa i osadnictwo (układ urbanistyczny, zabytki), ścieżka prezentująca ciekawe miejsca w gminie.*

Przewidywanym rezultatem zaplanowanych działań powinna być:

- *ochrona krajobrazu kulturowego gminy;*
- *poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych.*
- *zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również dla turystów i gości;*
- *zachowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy;*
- *promocja i upowszechnianie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy oraz walorów przyrodniczo – krajobrazowych. Zwiększenie oferty turystycznej.*

Odpowiedzialnym za podjęcie wspomnianych działań jest Urząd Gminy w Kaźmierzu (Wydziały: Nieruchomości i Inwestycji oraz Planowania Przestrzennego, Promocji,

Informacji i Komunikacji Społecznej) we współpracy z Centrum Kultury w Kaźmierzu, administracją rządową, Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, samorządem wojewódzkim, organizacjami pozarządowymi, właścicielami i zarządami nieruchomości zabytkowych

W przypadku drugiego celu przewidziano następujące kierunki działań:

- *rozwój informacji i wizualizacji turystycznej;*
- *rozwój oraz promocja oferty i produktów turystycznych (turystyka kulturowa, w tym sakralna, kulinarna, historyczna, rekreacja i turystyka aktywna itp.).*

Przewidywanym rezultatem zaplanowanych działań powinna być:

- *promocja i upowszechnienie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturalnego gminy oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych.*
- *profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego;*
- *poprawa rozpoznawalności gminy jako miejsca atrakcyjnego dla spędzenia czasu wolnego;*
- *zwiększenie ruchu turystycznego.*

Odpowiedzialnym za podjęcie wspomnianych działań jest Urząd Gminy w Kaźmierzu-Wydział Promocji, Informacji i Komunikacji Społecznej, Biblioteka Publiczna i Centrum Kultury w Kaźmierzu.

W podpunkcie 5.3.3 (*PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO*), za cel strategiczny uznano:

Komfort i bezpieczeństwo mieszkańców w wymiarze środowiskowym, przestrzennym i komunikacyjnym,

a wśród celów operacyjnych wymieniono:

- *3.1 Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów infrastruktury technicznej wykorzystujących technologie adekwatne do warunków osadniczych i przyrodniczych (kierunki działań to: budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na nowych terenach budowlanych w gminie).*
- *3.2 Ochrona zasobów środowiskowych i adaptacja do zmian klimatu (kierunek działań to wspieranie rozbudowy sieci gazowej na terenach gminy);*
- *3.3 Ochrona i kształtowanie krajobrazu oraz funkcjonalne zarządzanie przestrzenią (kierunek działań to: tworzenie obiektów i przyjaznych przestrzeni publicznych w poszczególnych miejscowościach gminy – odnowa centrów wsi, remonty remiz i świetlic oraz terenów wokół nich, w tym z udziałem mieszkańców i przedsiębiorców; dostosowanie ich do osób ze szczególnymi potrzebami; dbałość o krajobraz, w tym*

uporządkowanie reklam w przestrzeni publicznej. Przewidywanym rezultatem podjętych działań powinna być: poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznych dla mieszkańców; integracja wspólnot lokalnych; poprawa estetyki krajobrazu w poszczególnych miejscowościach gminy; oprawa estetyki przestrzeni).

W podpunkcie 5.3.4 (KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY), za cel strategiczny uznano:

System usług publicznych wysokiej jakości, dostosowany do potrzeb i oczekiwań społecznych, odpowiadający wyzwaniom współczesności, gwarantujący rozwój wspólnoty samorządowej gminy,

a jednym z celów operacyjnych był:

- 4.3 Strategiczne zarządzanie rozwojem gminy, służące wzrostowi i włączeniu społecznemu i gospodarstwu

Wśród rozmaitych kierunków działań wymieniono m.in.

Kształtowanie atrakcyjnego wizerunku gminy, oparte o ideę Smart Village, spokojne tempo życia, w przyjaznym, bezpiecznym i zdrowym środowisku, a także tradycje handlowe, dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz bogatą ofertę wykorzystania czasu wolnego. Wspólna promocja w ramach Mikroregionu Ziemi Szamotulskiej.

Przewidywanym rezultatem zaplanowanych działań powinna być:

- wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy;*
- zwiększenie liczby mieszkańców gminy;*
- zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę.*

W rozdziale VI „Model struktury funkcjonalno - przestrzennej gminy Kaźmierz wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie”, w jednym z podpunktów przedstawiono krótką charakterystykę wybranych obszarów i kierunków interwencji, m.in.:

- Planuje się opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kaźmierz oraz rewitalizację rynku w Kaźmierzu i jego bezpośredniego otoczenia, aby przestrzeń ta stanowiła centrum życia społecznego, handlowo – usługowego i turystycznego gminy,*
- W Kaźmierzu planuje się utworzenie nowej przestrzeni publicznej pod organizację większych imprez (sportowych, kulturalnych, rozrywkowych, gospodarczych, targowych itp.);*
- Planuje się opracowanie Programu Ochrony i Opieki nad Zabytkami Gminy Kaźmierz wraz z planem działań konserwatorskich, restauracyjnych i robót*

budowlanych przy zabytkach realizowanych poprzez współpracę strony publicznej i prywatnej;

- Chcąc zwiększyć dostępność i jakość oferty kulturalnej, a jednocześnie przewidując zwiększenie ruchu turystycznego i konieczność jego profesjonalnej obsługi, zaplanowano prace modernizacyjne i adaptacyjne w budynkach świetlic wiejskich w gminie;

- Ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodniczo – krajobrazowe południowych i północnych obszarów, w szczególności „Dolina Samy”, „Jezioro Bytyńskie” i wzdłuż terenów leśnych w Kaźmierzu i Radzynie, gdzie zlokalizowane są szlaki turystyczne planuje się ich wykorzystanie w celu wzmocnienia potencjału tych miejscowości jako miejsc wypoczynku, rekreacji i turystyki oraz rozwoju duchowości (poszerzenie dróg, ścieżek pieszo – rowerowych).

4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Kolejną omawianą formą ochrony zabytków jest ustanowienie takowej ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Kaźmierz nie posiada, aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy. Gmina posiada jednak 80 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszary gminy posiadające obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (Stan na dzień 2021-12-01 <http://kazmierz.biuletyn.net/?bip=1&cid=1291&bsc=N>):

L.p.	Nazwa Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego (Uchwały Rady Gminy Kaźmierz)	Wskazania dotyczące dziedzictwa kulturowego:
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kaźmierz, rejon ul. Łakowej. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 1999.24.515 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-04-15	Zapisy
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza, rejon ul. Nowowiejskiej "I". Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.36.415 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-01-19	Brak zapisów
3.	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz na terenie wsi Kiączyn. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.36.415 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-01-19	Brak zapisów
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza, rejon ul. Orzeszkowej i Reja. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.36.416/ Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-10-19	Brak zapisów
5.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla zabudowy mieszkaniowej w Kiączynie wraz ze zmianą miejscowego planu ogólnego.	Brak zapisów

	zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.36.417 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-12-14	
6.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej Młodasko oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz w w/w zakresie. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.42.491 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-10-19	Zapisy
7.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej - Gaj Wielki oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz w w/w zakresie Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.42.492 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-10-19	Zapisy
8.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej - Bytyń oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz w w/w zakresie. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.42.493 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 1999-10-19	Zapisy
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Radzyn, rejon ul. Krańcowej "III" w gminie Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.55.667 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2000-06-08	Brak zapisów
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Radzyn, rejon ul. Krańcowej "II" w gminie Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: Uchwały RG Kaźmierz: z dnia:	Brak zapisów
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Radzyn, rejon ul. Krańcowej "I" w gminie Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2000.55.669 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2000-06-08	Brak zapisów
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego we wsi Radzyny, rejon ul. Głównej "I" gmina Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: Uchwały RG Kaźmierz: z dnia:	Brak zapisów
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego we wsi Bytyń, rejon ul. Jeziornej "I" gmina Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2001.64.1176 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2000-12-18	Brak zapisów
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Kaźmierzu rej. ul. Polnej-Reja. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2001.162.4467 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2001-09-27	Brak zapisów
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza, rejon ul. Czereśniowej 1. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.17.593 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2001-09-27	Brak zapisów
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kopaniny, rejon Przylesia w Gminie Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.125.3445 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2002-07-10	Brak zapisów
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Radzyny, rejon ul. Skrzatów Leśnych Gmina Kaźmierz. Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.128.3515 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2002-06-19	Brak zapisów
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Radzyn, rejon ul. Głównej "III" w Gminie Kaźmierz Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.138.3784 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2001-12-19	Zapisy
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza rejon ul. Konopnickiej i Dolnej.	Brak zapisów

	Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: Uchwały RG Kaźmierz: z dnia:	
20.	<u>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza - Kiączyna rejon ul. Szkolnej i Poznańskiej II.</u> Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.138.3784 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2002-06-19	Zapisy
21.	<u>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Kaźmierz - Kiączyna rejon ul. Poznańskiej i Dolnej.</u> Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.138.3787 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2002-06-19	Zapisy
22.	<u>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Radzyn, rejon ul. Krańcowej "IV" w Gminie Kaźmierz.</u> Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2002.138.3789 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2001-08-28	Brak zapisów
23.	<u>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gorszewic, rejon II w Gminie Kaźmierz.</u> Dz. Urzęd. Wojew. Wielk.: 2003.125.2330 Uchwały RG Kaźmierz: z dnia: 2003-04-25	Zapisy
24.	<u>Uchwała nr XIII/80/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 września 2003 r. w sprawie: Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza - Rynek pierzeja północno-wschodnia.</u>	Rozdział 5
25.	<u>Uchwała nr XIII/81/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 września 2003 r. w sprawie: Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Komorowo rej. I w Gminie Kaźmierz.</u>	Rozdział 2 Paragraf 5
26.	<u>Uchwała nr XVII/117/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu we wsi PIERSKO – rejon I.</u>	Brak zapisów
27.	<u>Uchwała nr XV/91/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Bytyń rejon południowo-wschodni DK-2</u>	Rozdział 2
28.	<u>Uchwała nr XV/93/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu północno-zachodniego wsi Młodasko-Gorgoszewo</u>	Rozdział 5
29.	<u>Uchwała nr XV/92/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego we wsi Bytyń – rej. ulicy Jeziornej i Bursztynowej gm. Kaźmierz</u>	Rozdział 3 Pkt.4
30.	<u>Uchwała nr XV/94/03 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w KOPANINIE, rejon III.</u>	Brak zapisów
31.	<u>Uchwała nr XXXIX/233/05 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 17 września 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – Radzyny Gmina Kaźmierz, Rejon ulicy Leśnej I.</u>	Brak zapisów
32.	<u>Uchwała nr LII/298/06 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 października 2006 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar położony w Radzynie przy ul. Skrzatów Leśnych.</u>	Paragraf 5
33.	<u>Uchwała nr XXV/143/08 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 22 lipca 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 172 obręb Radzyny ark. Radzyny w gminie Kaźmierz</u>	Paragraf 6
34.	<u>Uchwała nr XXXIII/177/08 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 18 grudnia 2008 r. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 153/34 we wsi Kopanina w gminie Kaźmierz.</u>	Paragraf 3 Pkt.4
35.	<u>Uchwała nr LIII/307/10 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kaźmierza rejon ul. Konopnickiej i Dolnej</u>	Brak zapisów
36.	<u>Uchwała nr LIV/315/10 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 28 września 2010 r. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego we wsi Kaźmierz rejon ul. Czereśniowej "II".</u>	Brak zapisów
37.	<u>Uchwała nr LII/282/10 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 14 lipca 2010 r.</u>	Rozdział 5

	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej we wsi Młodasko - działki nr 129 i 130	Paragraf 19
38.	<u>Uchwała nr LIII/308/10 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 sierpnia 2010 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego we wsi Kiączyn rejon ul. Jabłoniowej	Brak zapisów
39.	<u>Uchwała nr LIII/309/10 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 sierpnia 2010 r.</u> w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Radzyny, rejon ul. Krańcowej"III" w gminie	Paragraf 6
40.	<u>Uchwała Nr VII/43/11 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 18 maja 2011 r.</u> w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej - Bytyń oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kaźmierz w ww. zakresie	Rozdział 5 Paragraf 16
41.	<u>Uchwała Nr XV/81/11 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 14 listopada 2011 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego we wsi Kopanina rejon Przylesie"II"	Brak zapisów
42.	<u>Uchwała Nr XIX/99/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 stycznia 2012 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej we wsi Kaźmierz w rejonie ul. Topolowej [mapa]	Paragraf 6
43.	<u>Uchwała Nr XXVII/145/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 lipca 2012 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Radzyny, rejon ul. Głównej"2" w gminie Kaźmierz	Paragraf 4
44.	<u>Uchwała Nr XXIX/158/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 października 2012 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Radzyny rej. Leśnej II, Gminie Kaźmierz	Brak zapisów
45.	<u>Uchwała Nr XXXI/173/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 17 grudnia 2012 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych wzdłuż ulicy Leśnej i Okrężnej w miejscowości Kaźmierz, Gminie Kaźmierz	Paragraf 6
46.	<u>Uchwała Nr XXX/164/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 29 listopada 2012 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych wzdłuż ulicy Topazowej i Czereśniowej w miejscowości Kiączn, Gminie Kaźmierz	Paragraf 4 Pkt.4
47.	<u>Uchwała Nr XXX/165/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 29 listopada 2012 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w miejscowości Radzyny, rej. zbiornika"Radzyny" w Gminie Kaźmierz [mapa]	Paragraf 6
48.	<u>Uchwała Nr XXXI/174/12 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 17 grudnia 2012 r.</u> w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w rejonie ul. M. Konopnickiej"II" w miejscowości Kaźmierz, Gminie Kaźmierz [mapa] [rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego]	Paragraf 6
49.	<u>Uchwała Nr XXXIV/195/13 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 marca 2013 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej we wsi Młodasko [mapa]	Paragraf 5
50.	<u>Uchwała Nr XXXVII/216/13 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 29 czerwca 2013 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej we wsi Bytyń w rejonie ulicy Pniewskiej i ulicy Lipowej [mapa]	Paragraf 5 Pkt.4
51.	<u>Uchwała Nr XXXIX/223/13 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 26 września 2013 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Bytyń rej. ul. Dębowej, Gmina Kaźmierz [mapa] [rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego]	Brak zapisów
52.	<u>Uchwała Nr XLV/271/14 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 lutego 2014 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Piersko rej. ul. Jarzębinowa, Gmina Kaźmierz [mapa]	Paragraf 6
53.	<u>Uchwała Nr XLVIII/297/14 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 28 czerwca 2014 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w rejonie ul. M. Konopnickiej i ul. M. Reja w miejscowości Kaźmierz, Gminie Kaźmierz [załącznik nr 1 - mapa] [rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego]	Rozdział 4
54.	<u>Uchwała Nr L/319/14 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 września 2014 r.</u>	Brak zapisów

	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kaźmierz w rej. ul. Wiśniowej i Czereśniowej, Gmina Kaźmierz [mapa - załącznik nr 1]	
55.	Uchwała Nr LI/329/14 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 października 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w rej. ul. Topolowej i ul. Nowowiejskiej w miejscowości Kaźmierz, Gmina Kaźmierz	Paragraf 6
56.	Uchwała Nr LI/326/14 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 października 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Radziny rej. ul. Maków Polnych, Gmina Kaźmierz.	Paragraf 6
57.	Uchwała Nr V/25/15 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 16 lutego 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kaźmierz, rej. ul. Leśnej, Gmina Kaźmierz	Paragraf 4 pkt. 4:
58.	Uchwała nr XXII/137/16 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kopanina rej. „Wschodnia I”, Gmina Kaźmierz.	Brak zapisów
59.	Uchwała nr XXII/138/16 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kaźmierz – Kiączyna rejon ul. Szkolna i Poznańska III, Gmina Kaźmierz, mapa	Brak zapisów
60.	Uchwała nr XXIII/156/16 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kopanina rej. "Przylesie III", Gmina Kaźmierz	Paragraf 6
61.	Uchwała nr XXIII/157/16 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kopanina rej. "Zachodnia I", Gmina Kaźmierz	Paragraf 6
62.	Uchwała nr XXVIII/177/16 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 19 września 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kaźmierz – Kiączyna, rejon ul. Szkolna i Poznańska III, Gmina Kaźmierz.	Paragraf 6
63.	Uchwała nr XXXVI/238/17 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Gaj Wielki rejon ul. Jankowickiej, Gmina Kaźmierz <u>rozstrzygnięcie nadzorcze</u>	Paragraf 6
64.	Uchwała nr XXXIX/255/17 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowości Młodasko rej. „Poznańska I” – część A, Gmina Kaźmierz	Paragraf 4 Pkt.4
65.	Uchwała nr XXXIX/256/17 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kaźmierz w rejonie ul. Dolnej, Gmina Kaźmierz	Rzdział 1 Paragraf 7
66.	Uchwała nr XIII/108/19 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 28 października 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w rejonie ul. Leśnej i ul. Wiśniowej w miejscowości Kaźmierz, Gmina Kaźmierz - Etap I	Rozdział 2 Paragraf 6
67.	Uchwała nr XVI/136/2020 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji inwestycji celu publicznego, jaką jest dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV Piła Krzewina – Plewiska	Paragraf 6
68.	Uchwała nr XXII/187/2020 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Radziny rej. ul. Piaskowej, Gmina Kaźmierz	Paragraf 8
69.	Uchwała nr XXII/188/2020 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Radziny rej. ul. Głównej IIIA, Gmina Kaźmierz.	Paragraf 7
70.	Uchwała nr LV/344/18 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 września 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Kaźmierz – Radziny, Gmina Kaźmierz – część „A”	Paragraf 7
71.	Uchwała nr LV/345/18 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 września 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Sierpówko, Gmina Kaźmierz	Paragraf 7
72.	Uchwała nr II/11/18 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Paragraf 4

	terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowości Bytyń rej. "Pniewska II", Gmina Kaźmierz	
73.	<u>Uchwała nr II/12/18 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 26 listopada 2018 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowości Młodasko rej. "Poznańska I", Gmina Kaźmierz – część B	Paragraf 4
74.	<u>Uchwała nr V/35/19 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 28 stycznia 2019 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowości Młodasko rejon ul. Odległej, Gmina Kaźmierz - Etap I	Paragraf 7
75.	<u>Uchwała nr VI/43/19 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 25 lutego 2019 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Młodasko, rej. ul. Odległej „I”, Gmina Kaźmierz – Etap I	Paragraf 8
76.	<u>Uchwała nr XI/83/19 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 24 czerwca 2019 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowości Sierpówko, Gmina Kaźmierz	Paragraf 7
77.	<u>Uchwała nr XIII/108/19 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 28 października 2019 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w rejonie ul. Leśnej i ul. Wiśniowej w miejscowości Kaźmierz, Gmina Kaźmierz - Etap I	Paragraf 7
78.	<u>Uchwała nr XVI/136/2020 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 20 stycznia 2020 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji inwestycji celu publicznego, jaką jest dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV Piła Krzewina – Plewiska	Paragraf 7
79.	<u>Uchwała nr XXII/187/2020 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 listopada 2020 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Radzyny rej. ul. Piaskowej, Gmina Kaźmierz	Paragraf 7
80.	<u>Uchwała nr XXII/188/2020 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 30 listopada 2020 r.</u> w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Radzyny rej. ul. Głównej IIIA, Gmina Kaźmierz.	Rozdział 4

W części uchwał, przyjętych przez Radę Gminy Kaźmierz przed 2003 rokiem i w zdecydowanej większości uchwał przyjętych po 2003 roku, w przepisach ogólnych lub szczegółowych znajduje się paragraf dotyczący zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Zawierają one ustalenia dotyczące zabytków nieruchomych i archeologicznych zlokalizowanych na obszarze objętym planem. W większości planów odnośnie zabytków archeologicznych nakazują:

- uzgadnianie z właściwym organem służby ochrony zabytków prac ziemnych związanych z zabudowaniem lub zagospodarowaniem terenu zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunkach planów, w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych, zgodnie z odrębnymi przepisami,

- w razie natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekty archeologiczne, zabezpieczenie terenu i niezwłoczne powiadomienie odpowiednich organów ochrony zabytków, a następnie przystąpienie do archeologicznych badań ratowniczych.

4.5. Uwarunkowania wynikające z uchwały Rady Gminy Kazimierz w sprawie: „zasad i trybu postępowania, udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane dla obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

Uchwała Rady Gminy Kazimierz XIII/67/07 została przyjęta w dniu 27 września 2007 roku. Uchwała reguluje szczegółowe kryteria i zasady przyznawania oraz rozliczania dotacji celowej na prace konserwatorskie restauratorskie i budowlane przy obiekcie zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków, które mogą sięgać w uzasadnionych przypadkach do 30% poniesionych nakładów koniecznych na wykonanie prac.

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

5.1. Wynikające z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- a) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- b) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- c) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- d) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- e) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków;
- f) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

5.2. Wynikające z dokumentów planistycznych i strategicznych Gminy

Urozmaicony krajobraz okolicy oraz dobra kultury materialnej w Gminie Kaźmierz stwarzają możliwości rozwoju turystyki i rekreacji, tworzenie atrakcyjnego środowiska zamieszkania oraz budowania tożsamości regionalnej. Zainwestowanie infrastrukturalne, występowanie obiektów zabytkowych w zespołach umożliwia podjęcie kompleksowych działań rewaloryzacyjnych w historycznym centrum miejscowości dotyczących tych obiektów i ich otoczenia.

Zasadnicze cele sformułowane w Gminnym Programie Opieki nad zabytkami dla gminy Kaźmierz, sformułowane w planie na lata 2016-2019 pozostają nadal aktualne. W obecnej edycji Programu zakłada w swych celach następujące priorytety:

1. Konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenie i uznanie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju wsi.
2. Bieżąca kontrola stanu zachowania zabytków i działania zmierzające do jego poprawy.
3. Wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
4. Zintegrowanie działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazowego zmierzające do stworzenia spójnych zasad zagospodarowania przestrzeni.
5. Wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu kreowanie wizerunku wsi i tożsamości mieszkańców.
6. Wykorzystanie walorów obiektów zabytkowych dla potrzeb turystyki i edukacji.
7. Monitorowanie stanu formalno-prawnego oraz form użytkowania obiektów i obszarów zabytkowych.
8. Wspieranie działań mających na celu pozyskiwanie pozabudżetowych środków finansowych (w tym funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) na promocję i opiekę nad zabytkami.
9. Akcja informacyjna i edukacyjna upowszechniająca wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Realizacja głównych celów założonych powyżej odbywać się będzie poprzez realizację następujących zadań:

- 1) prowadzenie bieżącej aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków. Po zatwierdzeniu jej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu należy na bieżąco prowadzić aktualizację w istniejącej Gminnej Ewidencji Zabytków związaną ze zmianą właścicieli,

remontami czy stanem obiektów. Następnie należy prowadzić wrywkowy monitoring obiektów zabytkowych z aktualizacją spisu i zawartych na kartach informacji.

2) Zapobieganie dewastacji ujawnionych stanowisk archeologicznych. Stanowiska te narażone są na zniszczenia wynikające m.in. z prowadzonych inwestycji budowlanych. Często w trakcie prowadzonych prac ziemnych dochodzi do odkrycia stanowisk nie rejestrowanych powierzchniowo w takim przypadku należy zgłosić fakt odkrycia stanowiska do WUOZ w Poznaniu i przeprowadzić badania w obrębie prowadzonych inwestycji.

3) Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych w celu ich właściwego utrzymania i zabezpieczenia.

4) Podjęcie współpracy z Starostwem Powiatowym w Szamotułach i zainicjowanie wspólnego znakowania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków. Tablice te zawierałyby znak: obiekt zabytkowy prawem chroniony oraz krótki opis dotyczący historii i walorów architektury.

5) Nadawanie nowym ulicom, obiektom i instytucjom nazw związanych z lokalną historią i tradycją, mając na celu utrwalanie sylwetek zasłużonych i wybitnych mieszkańców Gminy Kaźmierz.

6) Upamiętnianie miejsc o charakterze historycznym. Wytypowanie i oznaczenie dawnych miejsc związanych z historią regionu poprzez tabliczki z krótkim opisem historycznym umieszczonym w płycie chodnikowej lub w formie ozdobnych obelisków zawierających powyższe informacje.

7) W miarę posiadanych środków finansowych zabezpieczenie przez Gminę dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

8) Działania związane z ochroną dawnych nekropoli. Zadanie to ma być realizowane m.in. poprzez oznakowanie dawnych miejsc grzebalnych, umieszczenie tablic informacyjnych, likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci znajdujących się na ich terenie oraz adaptacja ich na cele parkowe. Działania takie mogą dotyczyć m.in. cmentarzy w Gorgoszewie i Sokolnikach Małych.

9) Opracowanie i umieszczenie tablic informacyjno – ostrzegawczych o prawnej ochronie na terenie grodzisk i stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

10) Wspieranie folkloru oraz zanikających zawodów, m.in. poprzez organizację imprez promujących miejscowy koloryt, dawne rzemiosło, zawody, wydawnictwa z tego zakresu itp. W ramach tego działania należy również prowadzić aktywizację społeczności wiejskich m.in. poprzez:

- organizowania jubileuszy wsi,
- ogłoszenie konkursów na znak (herb) wsi,
- pomoc w przygotowaniu okolicznościowych wystaw (np. starych zdjęć, rękodzieła, narzędzi),
- współfinansowanie broszur dot. zabytków i historii wsi,
- ogłoszenie konkursu na zbieranie wspomnień, pieśni, podań ludowych, miejscowych nazw topograficznych.

11) Prowadzenie prac remontowych przy obiektach zabytkowych stanowiących własność władz samorządowych zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi. W ramach tych działań przewidziany jest remont elewacji i wymiana stolarki okiennej w pałacu w Kaźmierzu. Planuje się również rewitalizację zabytkowego parku

12) Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych organizowanych w zabytkowych budynkach, jako jedna z możliwych form ratowania nie doinwestowanych, niszczących i ginących z krajobrazu obiektów zabytkowych.

13) Reagowanie samorządu na brak należytej dbałości właścicieli o bieżące utrzymanie zabytków, w konsekwencji prowadzące do uszkodzeń, zmiany charakteru zabytkowego i zniszczeń. W przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków natychmiastowe informowanie Powiatowego i Wojewódzkiego Konserwatora zabytków o zagrożeniach wynikających z niewłaściwego użytkowania czy też działań prowadzonych bez zgody właściwych służb konserwatorskich.

14) Utrzymywanie i wzbogacanie formy działalności Biblioteki Publicznej i Centrum Kultury w Kaźmierzu w zakresie popularyzacji wiedzy o bogactwie kulturowym regionu i ochronie zabytków m.in. poprzez:

- upamiętnianie i utrwalanie w pamięci mieszkańców, zwłaszcza młodego pokolenia, ważnych wydarzeń historycznych, wybitnych postaci związanych z regionem itp. poprzez działalność wydawniczą (historia), prowadzenie spotkań związanych z przeszłością i kulturą regionu, organizowanie okazjonalnych wystaw i ekspozycji itp.
- organizacja konkursów poświęconych wiedzy o lokalnych zabytkach i historii regionu, miejscowych legendach i podaniach oraz inne działania w tym zakresie
- organizacji i współorganizacji spotkań oraz festynów historycznych i ludowych związanych z regionem.

15) Wspieranie działalności wydawniczej poprzez finansowanie lub współfinansowanie książek, broszur i folderów, których tematyka dot. ochrony i promocji lokalnych zabytków oraz upowszechniania historii Gminy Kaźmierz.

- 16) Wspieranie lokalnych inicjatyw zmierzających do udokumentowania, zachowania, kultywowania wartości niematerialnych (pieśni, podania, legendy, tradycje związane z ważnymi wydarzeniami rodzinnymi jak śluby czy pogrzeby, tradycje związane ze świętami, potrawy regionalne, nazwy miejscowe).
- 17) Współpraca z organizacjami pozarządowymi i wspieranie ich działań w zakresie promocji historii i kultury regionu. Współpraca ta realizowana może być np. ze „Stowarzyszeniem Kaźmierz” działającym na terenie gminy.
- 18) Przygotowanie i wytyczenie tras szlaków wycieczek pieszych i rowerowych łączących walory przyrodnicze wraz z zabytkami i miejscami historycznymi regionu, itp. Szlakiem dworów lub zabytków archeologicznych.
- 19) Wolontariat w opiece nad obiektami i miejscami historycznymi. Budząc wrażliwość młodzieży szkolnej na potrzebę ochrony dziedzictwa kulturowego należy zaproponować szkołom obejmowanie patronatu- opieki nad obiektami i miejscami ważnymi dla lokalnej historii. Dotyczy to również organizacji i stowarzyszeń społecznych
- 20) Aktywna współpraca z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu w zakresie ochrony dóbr kultury z terenu gminy Kaźmierz.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Wyznaczenie podstawowych kierunków działań w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2022-2025 poprzedzone zostało analizą stopnia realizacji poprzedniego programu, obowiązującego w latach 2017-2020.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego ustalono następujące zasady:

Dla obiektów i zespołów wpisanych do rejestru zabytków ustala się:

- wszelkie prace budowlane, konserwatorskie, renowacyjne i rewaloryzacyjne przy obiektach na terenach wpisanych do rejestru zabytków wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zakaz lokalizacji, wszelkich inwestycji mogących przyczynić się do pogorszenia wyglądu obiektów i zespołów budowlanych, a także osi widokowych na te obiekty i zespoły, które również mogą silnie ingerować w krajobraz kulturowy, oraz których funkcja nie jest dostosowana do charakteru otoczenia zabytkowego z szczególnym

uwzględnieniem inwestycji typu: wiatraki, stacje bazowe cyfrowej telefonii komórkowej, reklamy wielkoformatowe;

– wszelkie prace sanacyjno - porządkowe i wycinki drzew na terenach zabytkowych parków, a także wydzielenia działek i lokalizacja nowych obiektów wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dla obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków ustala się:

- pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków;

- nakaz zachowania bryły budynku i kształtu dachu;

- w przypadku budynków z elewacjami ceglanymi lub z dekoracją architektoniczną zakaz zastosowania zewnętrznego ocieplenia ścian;

- odnośnie wyglądu elewacji zewnętrznych (szczególnie elewacji frontowej) nakaz zachowania lub odtworzenia na podstawie zachowanych elementów bądź ikonografii detalu architektonicznego, także układu elewacji oraz kształtu okien;

- zakaz zastosowania blachy dachówkopodobnej lub gontu papowego jako pokrycia dachu;

- odnośnie kolorystyki elewacji nakaz nawiązywania do historycznych tendencji kolorystycznych występujących na danym terenie;

- zakaz instalowania reklam wielkoformatowych w sposób zakłócający wygląd budynku oraz osie widokowe na obiekty zabytkowe;

- wszelkie prace budowlane, konserwatorsko-restauratorskie mające wpływ na zmianę wyglądu zewnętrznego obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków należy uzgodnić z właściwym miejscowo konserwatorem zabytków;

- wszelkie prace rozbiórkowe, budowlane, konserwatorsko- restauratorskie mające wpływ na zmianę wyglądu zewnętrznego wymagają uzyskania pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

Odnośnie inwestycji związanych z nową zabudową pośród obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków zaleca się:

- konieczność dostosowania nowej zabudowy do kompozycji przestrzennej, w zakresie usytuowania, skali i bryły, kompozycji stylistycznej fasad, geometrii dachów,

wysokości gzymsów i kalenic oraz nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej;

- utrzymanie istniejących podziałów nieruchomości;
- zachowanie historycznego układu przestrzennego w zakresie rozplanowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni;
- zachowanie proporcji wysokościowych, dotyczących szczególnie lokalizacji dominant wysokościowych mających wpływ na wygląd całego zespołu budowlanego oraz jego fragmentów, ze szczególnym uwzględnieniem osi widokowych na obiekty podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wyróżniające się charakterystycznymi cechami godnym i wyeksponowania.

Na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych, przemysłowych oraz niwelacji terenu a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dla ochrony stanowisk archeologicznych nie wpisanych do rejestru zabytków oraz nawarstwień kulturowych zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz w obrębie zabytków architektury, cmentarzy i zabytkowej zieleni nakazuje się postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi przed wydaniem pozwolenia na budowę.

6.1. Podstawowe kierunki działań

6.1.1. Gminna ewidencja zabytków:

Systematyczna weryfikacja i aktualizowanie listy obiektów do wykreślenia lub ujęcia w gminnej ewidencji zabytków w porozumieniu Wójta z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną.

6.1.2. Gminna ewidencja stanowisk archeologicznych:

Weryfikacja i systematyczne uzupełnianie gminnej ewidencji stanowisk archeologicznych przygotowanej w formie zbioru kart i elektronicznej.

6.1.3 Inwentaryzacja obiektów tzw. „małej architektury”

a/ Przeprowadzenie inwentaryzacji obiektów tzw. „małej architektury” na terenie Gminy. Wykonanie dokumentacji fotograficznej wraz z krótkim opisem historycznym oraz ustalenie szczegóły dotyczące lokalizacji i własności obiektów.

b/ przygotowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków.

6.1.4. Opieka nad nieczynnymi cmentarzami i miejscami pamięci narodowej.

Przewiduje się podjęcie działań zmierzających do oczyszczenia ze śmieci i samosiewów oraz ogrodzenia (w miarę możliwości) ich terenu i oznakowania przez umieszczenie tablic informacyjnych. Zadanie to planuje się we współpracy z placówkami oświatowymi gminy, sołectwami, mieszkańcami oraz zarządcami obszarów leśnych znajdujących się w gminie.

6.1.5. Rewitalizacja obiektów zabytkowych

a/ Rewitalizacja budynków mieszkalnych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków i będących własnością lub współwłasnością gminy, a w tym przeprowadzenie prac remontowych pałacu w Kaźmierzu.

b/ Wspieranie działań zmierzających do rewitalizacji obiektów zabytkowych, niebędących własnością gminy, zgodnie z uchwałą Nr XIII/67/07 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 27 września 2007 w sprawie: „zasad i trybu postępowania, udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane dla obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

c/ Gmina podejmie prace nad projektem nowej uchwały w sprawie: zasad i trybu postępowania o udzielenie oraz sposobu rozliczania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w Gminnej Ewidencji Zabytków.

6.1.6. Ścieżki i szlaki edukacyjno-turystyczne

a/ Opracowanie koncepcji ścieżki edukacyjno-przyrodniczo-kulturowej na terenie poszczególnych miejscowości, łączących najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy (zespoły pałacowo (dworsko) - parkowe, zespoły obiektów sakralnych, budynki użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe i wybrane budynki mieszkalne), informującej o ich przeszłości oraz ich korelacja z już istniejącymi

szlakami. Przewiduje się wykonanie tablic informacyjnych, które zostaną umieszczone przy poszczególnych obiektach w porozumieniu z właścicielami nieruchomości.

b/ Nawiązanie współpracy z właścicielami budynków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków w celu ustalenia możliwości i zasad ich udostępnienia.

c/ Podjęcie współpracy z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania obiektów zabytkowych na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych w celu ułatwienia dojazdu do tych obiektów.

6.1.7. Edukacja i promocja zabytków gminy Kaźmierz

a/ Kontynuacja działań związanych z systematycznym zbieraniem materiałów archiwalnych (zdjęcia, mapy, pocztówki i inne teksty o znaczeniu historycznym) dotyczących zabytków gminy Kaźmierz.

b/ Udostępnienie gminnej ewidencji zabytków i Programu opieki nad zabytkami Gminy Kaźmierz na lata 2022 – 2025 na stronie internetowej Urzędu Gminy Kaźmierz.

c/ Publikacja folderu z informacjami o najważniejszych zabytkach Gminy Kaźmierz oraz udostępnienie ich na odpowiedniej stronie internetowej związanej z tą problematyką. Zadanie to powierzone zostało Wydziałowi Promocji i Komunikacji Urzędu Gminy w Kazimierzu.

d/ Kontynuacja programu zajęć szkolnych dotyczących problematyki ochrony dóbr kultury, historii regionu i opieki nad zabytkami.

e/ Upowszechnianie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w formie zajęć i warsztatów budujących tożsamość lokalną mieszkańców. Planuje się organizację spacerów promujących lokalne dziedzictwo i jego unikatowy charakter, a także prezentację dziejów gminy przez pryzmat biografii osób zasłużonych dla regionu i gminy.

6.1.8. Kontakty z właścicielami obiektów zabytkowych

a/ Wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z właściwym utrzymaniem i użytkowaniem obiektów w tym w oparciu o uchwałę Rady Gminy o możliwości udzielenia dotacji celowej na prace przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

b/ Ustalenie z właścicielami niektórych obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania dla celów publicznych.

c/ Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków.

d/ Merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków.

e/ Wypracowanie zasad wprowadzenia ulg podatkowych - np. czasowe zwolnienie z podatku od nieruchomości osób podejmujących remonty, renowacje obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków (nie wpisanych do rejestru zabytków).

6.1.9. Nadzór (ciągły w latach 2022- 2025) nad potencjalnymi inwestycjami ziemnymi realizowanymi przez Gminę, stanowiącymi zagrożenie dla zabytków archeologicznych. W przypadku takich inwestycji Gmina będzie ponosić koszty badań archeologicznych (ze środków własnych) wynikające z obowiązków inwestorskich.

6.1.10. Coroczna aktualizacja danych adresowych oraz przepisów dotyczących Gminnego Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

6.2. Terminarz realizacji zadań i potencjalne źródła finansowania

Rok	Zadanie	Planowane finansowanie
2022	1/ Doraźne prace remontowo-zabezpieczające budynków znajdujących się w zasobach Gminy Kaźmierz, ujętych gminnej ewidencji zabytków	Budżet gminy + środki zewnętrzne
	2/ Systematyczne zbieranie materiałów źródłowych o historii Kaźmierz oraz poszczególnych obiektów zabytkowych w celu ich szerszej prezentacji na stronach internetowych, w lokalnej prasie oraz wykorzystania na tablicach informacyjnych umieszczanych przy tych obiektach na planowanej trasie ścieżki turystyczno-edukacyjnej.	Budżet gminy

	3/ Kontynuacja programu lekcji podejmujących tematykę historii regionu, ochrony i opieki nad zabytkami.	Budżet gminy
	4/ Systematyczne wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z właściwym utrzymaniem i użytkowaniem obiektów – corocznie przyznanie dotacji celowej zgodnie z uchwałą Rady Gminy.	Budżet gminy
	5/ Opracowanie koncepcji ścieżki turystyczno-edukacyjno-kulturowej po Gminie, informującego o jej przeszłości i zabytkach.	Budżet gminy + środki zewnętrzne
	6/ Cykliczne porządkowanie nieczynnych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej, znajdujących się na gruntach gminnych	Budżet gminy
	7/ Ciągły nadzór nad inwestycjami ziemnymi realizowanymi przez Gminę, stanowiącymi zagrożenie dla zabytków archeologicznych.	Budżet gminy
	8/ Aktualizacja Gminnego Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.	Budżet gminy
2023	1/ Doraźne prace remontowo-zabezpieczające budynków znajdujących się w zasobach Gminy Kaźmierz, ujętych gminnej ewidencji zabytków	Budżet gminy + środki zewnętrzne
	2/ Systematyczne zbieranie materiałów źródłowych o historii Kaźmierza oraz poszczególnych obiektów zabytkowych w celu ich szerszej prezentacji na stronach	Budżet gminy

	<p>internetowych, w lokalnej prasie oraz wykorzystania na tablicach informacyjnych umieszczanych przy tych obiektach na planowanej trasie ścieżki turystyczno-edukacyjnej.</p> <p>3/ Wdrożenie ścieżki turystyczno-edukacyjnego- kulturowej po Kaźmierzu, informującego o jego przeszłości i zabytkach.</p> <p>4/ Kontynuacja programu lekcji podejmujących tematykę historii regionu, ochrony i opieki nad zabytkami.</p> <p>5/ Systematyczne wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z właściwym utrzymaniem i użytkowaniem obiektów – corocznie przyznanie dotacji celowej zgodnie z uchwałą Rady Gminy.</p> <p>6/ Cykliczne porządkowanie nieczynnych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej, znajdujących się na gruntach gminnych</p> <p>7/ Ciągły nadzór nad inwestycjami ziemnymi realizowanymi przez Gminę, stanowiącymi zagrożenie dla zabytków archeologicznych.</p> <p>8/ Aktualizacja Gminnego Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.</p>	<p>Budżet gminy +środki zewnętrzne</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy + środki zewnętrzne</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p>
2024	<p>1/ Weryfikacja i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków i zabytków archeologicznych.</p> <p>2/ Doraźne prace remontowo-</p>	<p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy + środki</p>

	<p>zabezpieczające budynków znajdujących się w zasobach Gminy Kaźmierz, ujętych gminnej ewidencji zabytków</p> <p>3/ Systematyczne zbieranie materiałów źródłowych o historii Kaźmierza oraz poszczególnych obiektów zabytkowych w celu ich szerszej prezentacji na stronach internetowych, w lokalnej prasie oraz wykorzystania na tablicach informacyjnych umieszczanych przy tych obiektach na planowanej trasie ścieżki turystyczno-edukacyjnej.</p> <p>4/ Kontynuacja programu lekcji podejmujących tematykę historii regionu, ochrony i opieki nad zabytkami.</p> <p>5/ Systematyczne wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z właściwym utrzymaniem i użytkowaniem obiektów – corocznie przyznanie dotacji celowej zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej.</p> <p>6/ Cykliczne porządkowanie nieczynnych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej, znajdujących się na gruntach gminnych</p> <p>8/ Ciągły nadzór nad inwestycjami ziemnymi realizowanymi przez Gminę, stanowiącymi zagrożenie dla zabytków archeologicznych.</p> <p>9/ Aktualizacja Gminnego Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.</p>	<p>zewnątrzne</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet gminy</p>
2025	1/ Weryfikacja terenowa obiektów ujętych w gminnej	Budżet gminy

	ewidencji zabytków.	
	2/ Doraźne prace remontowo-zabezpieczające budynków znajdujących się w zasobach Gminy Kaźmierz, ujętych gminnej ewidencji zabytków	Budżet gminy + środki zewnętrzne
	3/ Systematyczne zbieranie materiałów źródłowych o historii Kaźmierza oraz poszczególnych obiektów zabytkowych w celu ich szerszej prezentacji na stronach internetowych, w lokalnej prasie oraz wykorzystania na tablicach informacyjnych umieszczanych przy tych obiektach na planowanej trasie ścieżki turystyczno-edukacyjnej.	Budżet gminy
	4/ Kontynuacja programu lekcji podejmujących tematykę historii regionu, ochrony i opieki nad zabytkami.	Budżet gminy
	5/ Systematyczne wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z właściwym utrzymaniem i użytkowaniem obiektów – corocznie przyznanie dotacji celowej zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej.	Budżet gminy
	6/ Cykliczne porządkowanie nieczynnych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej, znajdujących się na gruntach gminnych	Budżet gminy
	7/ Ciągły nadzór nad inwestycjami ziemnymi realizowanymi przez Gminę, stanowiącymi zagrożenie dla zabytków archeologicznych.	Budżet gminy
	8/ Aktualizacja Gminnego Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.	Budżet gminy

	9/ Przygotowanie Programu opieki nad zabytkami gminy Kaźmierz na lata 2026-2029.	Budżet gminy
--	--	--------------

7. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Samorząd Gminy Kaźmierz jest podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami. Aby osiągnąć zamierzone cele, jego realizacja musi odbywać się m.in. poprzez działania władz gminnych zmierzające do jak najefektywniejszego ich wykonania. Samorząd musi również oddziaływać na różne podmioty, które mają do czynienia z zabytkami, w celu wypracowania zachowań służących realizacji tego programu. Głównym odbiorcą programu jest społeczność gminy, która bezpośrednio odczuje efekty jego wdrażania.

Dostępne instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wynika z obowiązujących przepisów prawnych oraz opartych na nich działaniach umocowanych w realiach finansów publicznych i instrumentów prawno - ekonomicznych.

W realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Kaźmierz wykorzystane zostanie następujące instrumentarium w zakresie:

Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych należą między innymi:

1. wynikające z przepisów ustawowych, oraz dokumenty wydawane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
2. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
3. programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Instrumenty koordynacji

Do instrumentów koordynacyjnych należą między innymi:

1. program rozwoju gminy
2. plany rozwoju lokalnego
3. programy ochrony środowiska przyrodniczego
4. programy prac konserwatorskich
5. studia i analizy, koncepcje

6. plany rewitalizacji wsi
7. umowy i porozumienia
8. prowadzenie instytucji, w tym tworzenie podmiotów prawnych
9. współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi
10. Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Kaźmierz

Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą między innymi:

1. dotacje
2. subwencje
3. dofinansowania
4. nagrody
5. zachęty finansowe
6. zbiórki społeczne
8. programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
7. programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej

Instrumenty społeczne

Do instrumentów społecznych należą między innymi:

1. edukacja kulturowa i historyczna
2. informacja
3. sprawna komunikacja
4. współpraca
5. współdziałanie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi

Instrumenty kontrolne

Do instrumentów kontrolnych należą między innymi:

1. ciągła aktualizacja bazy danych gospodarki gruntami, infrastruktury technicznej (w tym komunikacji), stanu zagospodarowania przestrzennego wsi, stanów technicznych obiektów zabytkowych, poziomu bezrobocia
2. monitoring stanu środowiska kulturowego

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Z zapisów ustawowych wynika, iż wójt gminy ma obowiązek sporządzania, co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Takie sprawozdanie przedstawiane musi być Radzie Gminy, która dokonuje oceny stanu realizacji tego programu przy ewentualnym udziale lub opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. Program opieki nad zabytkami musi być również aktualizowany po 4 latach przyjęcia go przez Radę.

Wobec powyższego nad realizacją i przebiegiem Programu czuwać będzie pracownik Urzędu Gminy Kaźmierz, przy współpracy z pracownikami ds. informacji i promocji.

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Aby zrealizować cele zawarte w Gminnym programie opieki nad zabytkami potrzebne są znaczne środki finansowe. Cennym wsparciem dla budżetu gminy mogą być fundusze pozyskiwane z innych źródeł m.in. w ramach Programów Operacyjnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego czy też z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

W ramach krajowych środków uzyskiwanych z MKiDzN można występować do środków ministerialnym m.in. w ramach następujących programów operacyjnych:

„Dziedzictwo kulturowe”

W ramach tego programu można występować o środki na realizację działań, których celem jest: „Intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa stanu zachowania zabytków, wsparcie działalności muzeów oraz rozwój kolekcji muzealnych.”

Celami częściowymi programu są:

- a) ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego;
- b) wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury poprzez udostępnianie w internecie dorobku kulturowego i naukowego;
- c) zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego);
- d) rewaloryzacja zabytków;

- e) zwiększanie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- f) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji;
- g) zabezpieczanie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych;
- h) udostępnianie zabytków na cele publiczne.

Cele tego programu realizowane są poprzez następujące priorytety:

Priorytet 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych

Priorytet 2. Rozwój instytucji muzealnych

Priorytet 3. Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju

Priorytet 4. Ochrona zabytków archeologicznych

Priorytet 5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego

Priorytet 6. Ochrona zabytkowych cmentarzy.

„Patriotyzm jutra”

Cele programu to:

- a) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej i państwowej;
- b) upowszechnianie wiedzy na temat polskiego doświadczenia historycznego, tradycji narodowej, historii kultury polskiej w formie atrakcyjnej dla odbiorcy;
- c) kształtowanie postaw patriotycznych;
- d) promocja świadomości i aktywnej postawy obywatelskiej;
- e) edukacja patriotyczna skierowana do młodzieży, prowadzona w sposób zrozumiały i atrakcyjny;
- f) prowadzenie badań i dokumentacji w zakresie historii kultury, polskiego doświadczenia historycznego, tradycji i świadomości historycznej Polaków;
- g) pogłębianie świadomości historycznej;
- h) wsparcie dla polityki historycznej państwa;
- i) wykorzystanie środków komunikacji medialnej w celu popularyzacji wiedzy o przeszłości i budzenia szacunku dla tradycji;
- j) wzmocnianie identyfikacji z miejscem pochodzenia i jego dziedzictwem kulturowym, budowanie więzi lokalnych opartych na świadomości wspólnego dziedzictwa kulturowego, jego ochronie i pielęgnowaniu.

Rodzaje kwalifikujących się zadań w ramach tego programu to:

- a) programy badawcze z zakresu historii kultury, tradycji i świadomości historycznej Polaków;
- b) upowszechnianie wyników prowadzonych badań, konferencje i seminaria popularyzujące wiedzę historyczną;
- c) projekty edukacyjne dla uczniów i nauczycieli, warsztaty, wystawy, konkursy, wycieczki;
- d) organizacja programów edukacyjnych akcji społecznych i wydarzeń kulturalnych podnoszących świadomość historyczną i znajomość historii polskiej kultury, promujących postawę obywatelską i odpowiedzialność za państwo.
- e) programy multimedialne, medialne i publikacje upowszechniające wiedzę na temat historii kultury, tradycji i przeszłości kraju;
- f) organizacja akcji społecznych, programów edukacyjnych upowszechniających wiedzę o dziedzictwie kulturowym rodzimych społeczności lokalnych.

Finansowanie działań z Funduszy Generalnego Konserwatora Zabytków

W ramach realizacji celów zawartych w programie opieki nad zabytkami można występować również o środki pochodzące z funduszy GKZ. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami reguluje tryb, zakres i rodzaj dotacji udzielanych z budżetu Skarbu Państwa, za pośrednictwem GKZ bądź WKZ. Osoba fizyczna jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych (Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Dz.U. z 2022r. poz. 840 ze zm.).

Program „Infrastruktura kultury”

Celem programu jest poprawa warunków funkcjonowania instytucji i obiektów kultury. Przedmiotem dofinansowania mogą być modernizacje i remonty obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra z zakresu kultury mają na celu dofinansowanie zadań o charakterze projektowym z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Skierowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz ich osób prawnych. Osoby fizyczne nie są uprawnione do składania wniosków poza jednym programem – Ochrona zabytków.

W obszarze programów z zakresu dziedzictwa kulturowego i historycznego: Ochrona zabytków celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Nabór do programu Ochrona zabytków odbywa się zazwyczaj dwa razy do roku.

Kluczowe dla realizacji celów priorytetu są zadania, które zmierzają do zabezpieczenia, zachowania i utrwalenia substancji zabytku. Dofinansowanie zyskują zwłaszcza prace przy obiektach najbardziej zagrożonych oraz zabytkach posiadających szczególną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Istotne jest zwrócenie uwagi na obiekty, które mają szczególne znaczenie dla lokalnych społeczności i pełnią ważną rolę nośnika tradycji. Efektem działań realizowanych w ramach priorytetu powinno być stworzenie trwałych podstaw dla harmonijnego funkcjonowania obiektów zabytkowych we współczesnym, podlegającym dynamicznym zmianom, otoczeniu, tak aby mogły pozostać one jego integralną częścią.

W ramach priorytetu możliwe jest ubieganie się o dofinansowanie przy:

- a) pracach konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do realizacji w roku udzielenia dofinansowania
- b) prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych na przestrzeni trzech lat

O dofinansowanie w ramach priorytetu mogą ubiegać się m.in. jednostki samorządu terytorialnego będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru bądź posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie.

Minimalna kwota wnioskowanego dofinansowania wynosi 25 tys. zł

Corocznie przyznawane są dotacje na prace konserwatorskie przy zabytkach przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Powiat Szamotulski.

Środki finansowe na dany rok pozostające w dyspozycji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli lub posiadaczy zabytków. Można ubiegać się o dofinansowanie:

- nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku,

- nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku. Wniosek ten wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50 % nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. A w przypadku wyjątkowej wartości historycznej nawet do 100%. Wnioski składa się w dwóch naborach do 30 listopada (o udzielenie dotacji na prace planowane) i 30 czerwca (na dofinansowanie prac przeprowadzonych w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku).

Dotacja może obejmować nakłady konieczne na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;

- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Powiat Szamotulski udziela dotacji na podstawie Uchwały Nr XLI/194/06 Rady Powiatu Szamotulskiego z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Dotacje uzyskać można na prace restauratorskie, konserwatorskie, badania i ekspertyzy dla zabytków wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie powiatu szamotulskiego. Wartość dofinansowania do 70% nakładów prac, a w przypadku wyjątkowej wartości historycznej do 80%.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego udziela dotacji na podstawie uchwały Nr XXIX/409/08 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie: określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych lub znajdujących się na obszarze województwa wielkopolskiego (Woj.Wielk. 2009.14.255 ze zm.) na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomości, wpisanych do rejestru zabytków, położonych lub znajdujących się na obszarze województwa wielkopolskiego, w wysokości do 70 % ogółu nakładów robót koniecznych.

Środki europejskie

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko 2014-2020” Priorytet VIII „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”**Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury**

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.
- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Wspierane będą projekty z zakresu ochrony, zachowania i udostępniania, w tym turystycznego, zabytkowych obiektów o znaczeniu ponadregionalnym, dotyczące renowacji zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych i ich digitalizacji (jeśli jest ona elementem projektu). W ramach przedsięwzięć odnoszących się do rozwoju zasobów kultury realizowane będą działania dotyczące zwiększenia dostępu do zasobów kultury, poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury, m.in. poprzez podnoszenie standardów infrastruktury, zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej. Wspierane będą też projekty uzupełniające inwestycje infrastrukturalne o elementy związane z wykorzystaniem nowych technologii w obszarze kultury.

Ukierunkowanie wsparcia inwestycji kulturalnych będzie oddziaływać na:

- tworzenie wysokiej jakości oferty kulturalnej, wpływającej na atrakcyjność miejscowości
- ożywienie przestrzeni miejskich poprzez różne formy ich zagospodarowania
- budowanie potencjału społecznego i integracji społecznej
- podniesienie jakości i estetyki przestrzeni publicznej

Projekty realizowane w ramach priorytetu VIII będą przyczyniały się do osiągnięcia wymiernych i trwałych korzyści społeczno-gospodarczych, w tym poprzez zwiększenie potencjału turystycznego, rozwój e-kultury oraz przemysłów kreatywnych i kultury.

Realizacja priorytetów rozwoju kultury przewiduje:

- poprawa dostępności do kultury – tj. udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności kulturalnej, oraz budowanie świadomości i edukacji kulturalnej
- zachowanie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) dla przyszłych pokoleń
- umożliwienie nowych form uczestnictwa w kulturze – tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej odpowiadającej nowym potrzebom i wynikającym z rozwoju technicznego oraz przemian społecznych we współczesnej gospodarce
- podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu

Ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są projekty infrastrukturalne, o znaczeniu krajowym lub międzynarodowym. Ze wsparcia możesz korzystać na dwa sposoby: aktywnie – jako realizator lub uczestnik projektów bądź też pasywnie – jako użytkownik infrastruktury, która powstała dzięki dofinansowaniu z Funduszy Europejskich.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

Mechanizm Finansowy EOG, obok funduszy strukturalnych, stanowi największe źródło zewnętrznego finansowania kultury w Polsce. Środki przeznaczone przez trzy kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego: Norwegię, Islandię i Liechtenstein, aktywnie wspierają działania między innymi z zakresu kultury. Środki nowej perspektywy uruchomione zostały w 2011 r. Wzorem poprzedniej edycji programu można ubiegać się o środki przeznaczone na ochronę dziedzictwa kulturowego na projekty dotyczące:

- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne obiektów historycznych i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej;
- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne Zespołów fortyfikacyjnych i budowli obronnych oraz obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej (szczególnie na muzea nowoczesności);
- renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii;
- budowy i rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu;
- budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury;

- kompleksowych programów konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów istotnych dla europejskiego dziedzictwa kulturowego;
- zabezpieczanie zabytków ruchomych i nieruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem.

Dofinansowanie może sięgnąć 90 % kosztów kwalifikowanych, w zależności od rodzaju beneficjenta. W związku z tym, że dokumenty programowe i kryteria przyznawania dotacji ulegają drobnym zmianom w każdym roku budżetowym, należy korzystać z aktualnie obowiązujących dokumentów.